

Algemeen ambtsbericht Kameroen

februari 2003

Directie Personenverkeer, Migratie en Vreemdelingenzaken
Afdeling Asiel- en Migratiezaken
's-Gravenhage
tel. 070 348 5612

1 februari 2003

	Inhoudsopgave	<i>Pagina</i>
1	Inleiding	4
2	Landeninformatie	5
2.1	Basisgegevens	5
2.1.1	Land en volk	5
2.1.2	Geschiedenis	7
2.1.3	Staatsinrichting	10
2.2	Politieke ontwikkelingen	11
2.3	Veiligheidssituatie	16
2.4	Sociaal-economische situatie	20
3	Mensenrechten	22
3.1	Juridische context	22
3.1.1	Verdragen en Protocollen	22
3.1.2	Nationale wetgeving	22
3.2	Toezicht	22
3.3	Naleving en schendingen	23
3.3.1	Vrijheid van meningsuiting	24
3.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering	25
3.3.3	Vrijheid van godsdienst	27
3.3.4	Bewegingsvrijheid	27
3.3.5	Rechtsgang	29
3.3.6	Arrestaties en detenties	29
3.3.7	Mishandeling en foltering	31
3.3.8	Verdwijningen	31
3.3.9	Buitengerechtelijke executies en moorden	32
3.3.10	Doodstraf	32
3.4	Positie van specifieke groepen	32
3.4.1	Leden van de oppositie	32
3.4.2	Etnische groepen	32
3.4.3	Vrouwen	33
3.4.4	Homoseksuelen	34
3.4.5	Dienstplicht/desertie	34
4	Migratie	35
4.1	Ontheemden en vluchtelingen	35
4.2	Minderjarigen	35
4.3	Opvang in de regio	38
4.4	Activiteiten van internationale organisaties	38
4.5	Beleid van andere Europese landen	38
5	Samenvatting	40

I	Bijlage	Literatuur	42
II	Bijlage	Kaart van Kameroen	43
III	Bijlage	Overzicht actieve politieke partijen	44

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de huidige situatie in Kameroen beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielaanvragen van personen van Kameroense nationaliteit en voor de besluitvorming over terugkeer van afgewezen Kameroense asielzoekers. Het algemene ambtsbericht beslaat de periode van januari 2001 tot februari 2003.

Dit ambtsbericht is deels gebaseerd op informatie van openbare bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, verschillende niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

Bovendien liggen vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Yaoundé en van EU-lidstaten aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag.

In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar dergelijke bronnen zijn vermeld, is de tekst in veel gevallen ook gebaseerd op informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op de recente ontwikkelingen op politiek, veiligheids- en sociaal-economisch gebied. Deze beschrijving wordt voorafgegaan door een overzicht van de geschiedenis van Kameroen. Ook is een korte passage over geografie en bevolking van Kameroen opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Kameroen geschetst. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Kameroen partij is, komen mogelijkheden van toezicht aan de orde. Daarop volgt de beschrijving van de mensenrechtensituatie ten aanzien van enkele grondrechten. In hoofdstuk drie wordt bovendien de positie van specifieke groepen belicht.

In hoofdstuk vier komen de opvang van binnenlands ontheemden, de minderjarigen, het beleid van een aantal andere Europese landen inzake asielzoekers uit Kameroen en activiteiten van internationale organisaties, waaronder de positie van UNHCR, aan de orde.

Een algehele samenvatting volgt in hoofdstuk vijf.

2 Landeninformatie

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Land en volk¹

De Republiek Kameroen is gelegen aan de Golf van Guinee in West-Afrika en grenst in het westen aan Nigeria, in het oosten aan Tsjaad en de Centraal-Afrikaanse Republiek en in het zuiden aan Equatoriaal-Guinée, Gabon en Congo (Brazzaville).

Het aantal inwoners wordt geschat op ruim 15 miljoen. De bevolkingsgroei is hoog (gemiddeld 3,2 % per jaar in de periode 1990-1998).

De samenstelling en de verdeling van de bevolking over het land is uiterst divers. De verspreiding van de bevolking is ongelijk, met concentraties in het westen, in het zuidelijke deel van centraal Kameroen en in het savannegebied in het noorden. Er zijn meer dan 200 etnische groepen.

In het zuidelijke deel van de provincie Centre en de provincies Littoral, Sud en Est overheersen Bantoe bevolkingsgroepen (tezamen ongeveer 30 % van de bevolking, waaronder de Beti met onder andere de subgroepen Bulu en Fang; de Bassa; en de Douala), al komen in de meer afgelegen gebieden in het oosten ook Pygmeeën voor.

In het westen (provincies Nord-Ouest, Ouest en Sud-Ouest) wonen vele semi-Bantoe bevolkingsgroepen, waaronder de Bamoun en de alomtegenwoordige Bamiléké (tezamen ook wel *Grassfielders* genoemd). Ten noorden van de Bantoevolkeren leven op verspreide lokaties etnisch Soedanese volkeren. Nog noordelijker neemt de diversiteit toe, met de hamitische Foulbé (Engelse benaming: Fulani, Franse benaming: Peuhl), Choa Arabieren en andere bevolkingsgroepen (tezamen ongeveer 32 %).²

Een belangrijke godsdienstige en sociale scheidslijn loopt dwars door het land. Terwijl de bevolkingsgroepen van het zuiden en westen diepgaand beïnvloed zijn door het christendom en door de introductie door de Europeanen van een op export gerichte economie, zijn de bevolkingsgroepen in het noorden islamitisch (de Foulbé en Mbororo) of animistisch (de meeste andere bevolkingsgroepen, in de taal van de Foulbé tezamen ook wel *Kirdi*, dat wil zeggen 'heidenen', genoemd) en hebben zij grotendeels hun traditionele levenswijze behouden. De economische en sociale ontwikkeling is in het zuiden en westen, waar de hoofdstad Yaoundé en

---

¹ Grotendeels ontleend aan CIA, *The World Factbook*, 2001

² US Department of State, *Background Notes: Cameroon*, december 1999; Europa Publications, *Africa South of the Sahara*, Cameroon (2002)

de belangrijkste havenstad Douala liggen, dan ook veel verder voortgeschreden dan in het noorden, hoewel de regering pogingen heeft gedaan de regionale verschillen te verkleinen. De groei van steden als Yaoundé en Douala is in hoge mate het gevolg van de trek van het platteland naar de steden. Vele van de migranten komen uit het overbevolkte bergmassief in het westen, en de Bamiléké maken meer dan een derde van de bevolking van Douala uit. Toch woont nog steeds ongeveer tweederde van de Kameroense bevolking op het platteland.

Een tweede belangrijk contrast in de sociale geografie van Kameroen is dat tussen het Engelstalige noord- en zuidwesten van Kameroen, met minder dan een tiende van het grondoppervlak en iets meer dan een vijfde van de bevolking, en het veel grotere Franstalige gebied van het vroegere Oost-Kameroen. De contrasterende invloeden van het vroegere Franse en Engelse bestuur blijven zichtbaar in het onderwijs, de handel, het rechtssysteem en op andere gebieden, al hebben de éénmaking van de overheidsdiensten sinds 1972, de officiële tweetaligheid en de integratie van transportnetten en economieën geholpen de verschillen tussen de twee gebieden te verkleinen.

Het Frans en het Engels zijn de officiële talen. Daarnaast kennen alle bevolkingsgroepen hun eigen (moeder)taal. Er zijn 279 talen bekend die als moedertaal worden gesproken. Belangrijkste handels- en voertalen zijn het Foulfouldé (de moedertaal van de Foulbé; in het noorden), het Pidgin-Engels (in het zuiden en westen) en het Frans (vooral in het zuiden, midden en oosten, maar ook in westen en noorden). Het Foulfouldé werd in 1986 door 7 % van de bevolking als moedertaal gesproken, en in 1987 door vijf miljoen personen als tweede taal. Het Pidgin werd in 1989 door twee miljoen mensen voornamelijk als tweede taal gesproken.³

Alle bewoners van het noord- en zuidwesten spreken in meer of mindere mate Pidgin-Engels, zeker als zij in het openbaar treden (handel, dienstensector); ook in de steden van Zuid-Kameroen wordt het Pidgin veel als handelstaal gebruikt (bijvoorbeeld door de Bamiléké).

Alle bewoners van het Franstalige deel van Kameroen met een middelbare schoolopleiding of hoger spreken Frans; bewoners van dit gebied met een volledige lagere schoolopleiding zullen ten minste enig Frans spreken. Hetzelfde geldt voor het Engels in het Engelstalige deel van Kameroen.

Daarnaast spreken de meeste Kameroeners naast hun moedertaal nog één of enkele talen van andere Kameroense bevolkingsgroepen. Zo spreken twee miljoen personen waaronder Fang, Ewondo en Bulu het Beti; en is het Bulu de tweede taal voor 800.000 personen.⁴

---

³ www.ethnologue.com

⁴ www.ethnologue.com

Het onderwijs is in principe tweetalig en gratis op staatsscholen. Er bestaat leerplicht tot de leeftijd van 15 jaar. Kameroen heeft één van de hoogste percentages van deelname aan het (lager) onderwijs in Afrika. Wel is de deelname aan het onderwijs in het noorden lager dan in het zuiden, en van meisjes lager dan van jongens (zie verder 4.2).

Qua religie is de bevolking verdeeld tussen christenen (ongeveer 53 %, met name in het zuiden, midden, oosten en westen), aanhangers van inheemse geloven (ongeveer 25 %, vooral in het noorden) en moslims (ongeveer 22 %, vooral in het noorden).

Ongeveer 70 % van de beroepsbevolking is werkzaam in de landbouw en visserij. Een kaart van Kameroen is opgenomen in bijlage II.

2.1.2 Geschiedenis⁵

Het sinds 1884 Duitse protectoraat Kameroen werd in 1919 verdeeld onder Groot-Brittannië en Frankrijk, waarna in 1922 viervijfde deel onder Frans bestuur kwam en het resterende eenvijfde deel onder Brits bestuur. Op 1 januari 1960 ontstond uit de sedert 1957 autonome staat Frans Kameroen de onafhankelijke Republiek van Kameroen. Ahmadou Ahidjo, leider van de *Union camerounaise* en sedert 1958 premier, werd gekozen als de eerste president.

Naar aanleiding van een in februari 1961 gehouden referendum in Brits Kameroen ging één gedeelte van Brits Kameroen, nl. Zuidelijk Brits Kameroen, op 1 oktober 1961 samen met de Republiek van Kameroen en vormden zij aldus vanaf die datum de Federale Republiek Kameroen, met twee staten, Oost Kameroen en West Kameroen (het voormalige Zuidelijk Brits Kameroen). Ahidjo werd president van de federatie. In 1966 vormde hij ter bevordering van de nationale eenheid en identiteit de *Union nationale camerounaise* (UNC), een fusie van de *Union camerounaise* en een vijftal andere partijen.

In 1972 sprak de bevolking van Kameroen zich in een referendum in overgrote meerderheid uit voor een eenheidsstaat en nam zij definitief afscheid van de koloniale erfenis. Aldus werd het federale Kameroen de Verenigde Republiek Kameroen met aan het hoofd Ahidjo, met een nieuwe grondwet en met de UNC als enig toegestane partij.

Vanaf eind jaren '70 ontstond er met name in het Engelstalige deel van Kameroen onvrede over de autocratische wijze waarop Ahidjo regeerde. Niettemin werd hij (als enige kandidaat) in 1980 wederom voor vijf jaar herkozen als president. In

---

⁵ Grotendeels ontleend aan Europa Publications, *Regional Surveys of the World, Africa South of the Sahara/Cameroon*, 2002; ook The Economist Intelligence Unit, *Country Profile 2001 Cameroon*

november 1982 trad Ahidjo evenwel af en benoemde hij de toenmalige premier Paul Biya, een Bulu uit het zuiden, tot zijn opvolger.

In januari 1984 werd Biya (als enige kandidaat) herkozen tot president en kreeg Kameroen haar huidige naam, *République du Cameroun*. In maart 1985 kreeg de UNC, die nog steeds de enige legale partij was, haar huidige benaming *Rassemblement démocratique du peuple camerounais* (RDPC).

Gaandeweg ontwikkelde Biya een regeringsstijl die zich in belangrijke mate kenmerkte door vriendenpolitiek. Dit leidde tot ontwrichting van het economisch bestel en tot de achterstelling van een belangrijk deel van het electoraat, met name in het noordelijke en westelijke (Engelstalige) deel van Kameroen.

Sociale onrust vanwege de steeds slechter wordende economie en politieke onrust vanwege het ontbreken van politieke transparantie tekenden de eerste jaren van Biya's tweede termijn als gekozen president en de roep om zijn aftreden nam toe. Onder druk van die ontwikkelingen zegde Biya een meerpartijstelsel toe. In december 1990 nam de nationale vergadering een grondwetswijziging aan waarmee het meerpartijstelsel een feit werd.

De eerste verkiezingen onder dit nieuwe stelsel waren de parlementsverkiezingen van maart 1992. Deze verkiezingen werden door een aantal oppositiepartijen, waaronder het in Engelstalig Kameroen belangrijke *Social Democratic Front* (SDF), geboycot vanwege de in hun ogen partijdige kieswet, die de RDPC zou bevoordelen. Dat de tot dan toe enige partij RDPC in deze verkiezingen ondanks de oppositieboycot slechts 88 van de 180 zetels wist te winnen, werd gezien als een teken van groeiende onvrede met de regering en het beleid van Biya. Bij de presidentsverkiezingen van oktober 1992 werd Biya opnieuw als president gekozen met 39,9% van de stemmen terwijl John Fru Ndi, leider van het SDF, 35,9% van de stemmen behaalde. De oppositie betwistte de officiële uitslag en claimde de overwinning. Internationale waarnemers maakten melding van onregelmatigheden op grote schaal. Het Hooggerechtshof bevestigde evenwel de overwinning van Biya en toen dit tot aanhoudende onrust in met name North-West Province en Douala leidde, werden Fru Ndi en een aantal aanhangers onder huisarrest geplaatst en werd in North-West Province voor een periode van drie maanden de noodtoestand uitgeroepen.

In de daarop volgende jaren probeerde de oppositie een front te vormen om op die manier bredere steun onder de bevolking te kunnen verwerven voor de volgende verkiezingen. Coalities werden gevormd, zoals de *Union pour le changement* in maart 1993, om vervolgens weer geheel of gedeeltelijk uiteen te vallen of van samenstelling te veranderen. Nieuwe bewegingen kwamen op, met name in het Engelstalige deel van Kameroen, zoals de *Cameroon Anglophone Movement* (CAM) in april 1993 en de *Southern Cameroons National Council* (SCNC) begin 1995. En hoewel deze bewegingen ontstonden uit dezelfde onvrede met de

politieke situatie in Kameroen, met name de dominante rol van Biya en de RDPC, die ook ten grondslag lag aan het ontstaan van het SDF, verschilden de doelstellingen van deze bewegingen dermate van die van het SDF dat zij geen gezamenlijk tegenwicht konden bieden aan de Franstalige dominantie in de Kameroense politiek.

Voorts speelde in de derde ambtstermijn van Biya (1992-1997) de voortdurende roep om wijziging van de grondwet die ertoe zou moeten leiden dat meer recht zou worden gedaan aan de politieke realiteit van Kameroen. Met name de macht van de president en de dominante regeringspartij RDPC zou beperkt moeten worden zodat een beter evenwicht in het politieke krachtenveld zou kunnen ontstaan.

In december 1995 nam de Nationale Vergadering een aantal wijzigingsvoorstellen voor de grondwet aan en in januari 1996 werd de gewijzigde grondwet van kracht. Volgens de nieuwe bepalingen werd de ambtstermijn van de president verlengd van vijf naar zeven jaar, waarbij het aantal termijnen werd beperkt tot twee. Voorts werd voorzien in de instelling van een senaat en een constitutionele raad.

In het voorjaar van 1997 vonden in *North West province* vele gewapende overvallen plaats. De regering schreef deze overvallen toe aan de *Southern Cameroons National Council* (SCNC) en aan de aan deze beweging gelieerde *Southern Cameroons Youth League* (SCYL) en arresteerde op grond daarvan vele honderden (vermeende) aanhangers van deze bewegingen.

In de aanloop naar de parlements- en presidentsverkiezingen werden eveneens vele honderden (vermeende) aanhangers en leden van oppositiepartijen (met name van de SDF) voor kortere of langere tijd vastgehouden.

Aan de parlementsverkiezingen van mei 1997 namen 46 partijen deel. Volgens de onofficiële uitslag won de RDPC met grote meerderheid. Daarop beschuldigden oppositiepartijen de regering van wijdverspreide fraude en intimidatie bij de verkiezingen. Ook een waarnemersmissie van de *Commonwealth* (waartoe Kameroen sedert 1995 behoorde) uitte haar ongenoegen met de gang van zaken rond de verkiezingen. Niettemin bevestigde het Hooggerechtshof in juni 1997 de overwinning van de RDPC.

Het nieuwe parlement bestond uit 116 RDPC-afgevaardigden en 43 SDF-afgevaardigden en voorts uit 13 afgevaardigden van de *Union nationale pour la démocratie et le progrès* (UNDP), 5 afgevaardigden van de *Union démocratique du Cameroun* (UDC) en één afgevaardigde elk voor de *Mouvement de la jeunesse du Cameroun* (MLJC), de *Union des populations camerounaises* (UPC) en de *Mouvement pour la défense de la République* (MDR).

Aan de presidentsverkiezingen van oktober 1997 namen zeven kandidaten deel. Vanwege het ontbreken van een onafhankelijke kiescommissie en vanwege de gang van zaken rond de parlementsverkiezingen werden de verkiezingen geboycot

door onder andere SDF en UNDP. Hierdoor was Biya kandidaat zonder noemenswaardige concurrentie en hij werd dan ook herkozen met 92,6% van de stemmen, ditmaal voor een termijn van zeven jaar volgens de nieuwe grondwet.⁶ Biya benoemde Peter Mafany Musonge als premier. Met de benoeming van dit uit South-West Province afkomstige Engelstalige RDPC-lid trachtte Biya zijn steun in het land uit te breiden naar het westen, nadat hij al eerder door de strategische benoeming van de uit het noorden afkomstige Marafa Hamidou Yaya tot secretaris-generaal van de presidentiële staf (*la Présidence*) zijn steun in het noorden had trachten te vergroten. Bovendien konden zowel Musonge als Yaya rekenen op steun van de donorgemeenschap.

Aan de regering van Musonge namen voor het eerst naast de RDPC ook op zeer bescheiden wijze (met respectievelijk één en twee ministers) de UPC en UNDP deel.

In de daarop volgende jaren trad er een aantal veranderingen op in de samenstelling van het kabinet. Zo werd in september 1999 de toenmalige minister van Post en Telecommunicatie ontslagen wegens verduistering van publieke gelden en moesten in maart 2000 de ministers verantwoordelijk voor veiligheid het veld ruimen vanwege de onveilige situatie met name in de grote steden, waar het geweld hand over hand toenam.

In december 2000 stemde de Nationale Vergadering voor een wet die onder andere zag op de oprichting van een nationale toezichhoudende instantie voor de verkiezingen en op regulering van overheidssteun voor politieke partijen en verkiezingscampagnes. De stemming werd geboycot door vijf oppositiepartijen die de toezichhoudende instantie ongrondwettig achtten omdat deze dezelfde functie zou gaan vervullen als de bij de grondwetswijziging van 1996 voorziene constitutionele raad, die nog steeds niet was ingesteld.

2.1.3 Staatsinrichting⁷

Kameroen is administratief verdeeld in 10 provincies: Adamaoua, Centre, Est, Extrême-Nord, Littoral, Nord, Nord-Ouest/North-West, Ouest, Sud, Sud-Ouest/South-West. Aan het hoofd van elke provincie staat een gouverneur. De gouverneurs worden benoemd door de president.

De in januari 1996 herziene Grondwet regelt de scheiding der machten als volgt:

- de uitvoerende macht wordt gevormd door de president en zijn regering. De president wordt rechtstreeks gekozen voor een ambtstermijn van zeven jaar, die éénmaal kan worden verlengd. De president benoemt de premier en, op voorstel van de premier, de overige leden van de regering.

---

⁶ Deze termijn geldt als de eerste van de onder de grondwet van 1996 toegestane twee presidentstermijnen voor één president

⁷ La Constitution du Cameroun, Loi no. 96-06 du 18 janvier 1996 portant révision de la Constitution du 2 juin 1972

- de wetgevende macht ligt bij het parlement dat uit twee kamers bestaat, de Nationale Vergadering en de Senaat. De Nationale Vergadering telt 180 vertegenwoordigers die rechtstreeks worden gekozen voor een ambtstermijn van vijf jaar. De Nationale Vergadering komt drie maal per jaar bijeen voor telkens maximaal 30 dagen. Daarnaast kan de Nationale Vergadering bijeenkomen voor speciale vergaderingen op verzoek van de president. De Senaat bestaat uit regionale vertegenwoordigers waarvan per regio zeven worden gekozen in indirecte verkiezingen en drie worden benoemd door de president. De ambtstermijn van een senator is vijf jaar. Overigens is de instelling van deze Senaat, voorzien bij de grondwetswijziging van januari 1996, tot op heden niet geëffectueerd.
- de rechterlijke macht wordt gevormd door het Hoogerechtshof (*Cour Suprême*), de hoven van beroep (*Cours d'Appel*) en de rechtbanken (*Tribunaux*). De president garandeert de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en benoemt de magistraten.

2.2 Politieke ontwikkelingen⁸

De huidige politieke situatie kan als volgt worden samengevat. De RDPC van president Biya wordt breed gesteund in zeven van de tien provincies van Kameroen. Het lukt de oppositie niet daartegen een gezamenlijk front te vormen. Het SDF wordt geplaagd door interne strijd, mede door de autocratische wijze van opereren van de voorzitter John Fru Ndi. Hierdoor zijn met name veel gematigde Franstalige aanhangers van de partij vervreemd. In de parlementsverkiezingen van 30 juni 2002 verwierven naast de RDPC (ruime meerderheid van 133 zetels) en het SDF (21 zetels), de UNDP, de UPC en de UDC één of enkele parlementszetels. De SCNC ten slotte heeft zichzelf door haar radicale, op afscheiding gerichte, opstelling in een geïsoleerde positie gemanoeuvreerd.

De politieke ontwikkelingen van de laatste twee jaar speelden zich vooral af rond de verkiezingen die op verschillende niveaus gehouden werden.

Met de instelling van de nationale toezichhoudende instantie voor de verkiezingen, het *Observatoire nationale des élections* (ONEL), in december 2000, was formeel de weg vrij voor het houden van verkiezingen.

De gemeenteraadsverkiezingen die waren voorzien voor januari 2001, werden evenwel uitgesteld, vooralsnog met zes maanden. De officiële reden hiervoor was dat de verkiezingen samenvielen met de Frankrijk-Afrika top die in januari 2001 in Yaoundé plaatsvond. Feitelijke reden was het nog niet functioneren van het ONEL, die zelf al had aangegeven uitstel van de verkiezingen met een jaar te

---

⁸ Regional Surveys of the World, *Africa South of the Sahara/Cameroon*, 2002; The Economist Intelligence Unit, *Country Profile Cameroon*, 2001; The Economist Intelligence Unit, *Country Reports Cameroon*

prefereren. Overigens kwam het uitstel alle betrokken partijen in Kameroen om uiteenlopende redenen gelegen. Daarom ook werden twee volgende uitstellingen van de verkiezingen elk met wederom zes maanden niet erg gekritiseerd.

In maart 2002 werd de samenstelling van de RDPC ingrijpend gewijzigd. De partij had voornamelijk oudgediende politici en ambtenaren als lid. Na een schrijven van president Biya, waarin het tribale *chiefs* verboden werd zich kandidaat te stellen voor partijfuncties en waarbij de leden werden opgeroepen niet te zwichten voor (oudgediende) leden die bereid waren functies te kopen, werd 70% van de lokale partijfunctionarissen na interne partijverkiezingen vervangen door met name jongere mannen en vrouwen.

Op 19 april 2002 maakte de regering bekend dat de lang voorziene gemeenteraadsverkiezingen zouden plaatsvinden op 23 juni 2002. De voor april 2002 voorziene parlementaire verkiezingen zouden tegelijkertijd plaatsvinden. De organisatie van de verkiezingen was in handen van het ministerie van Territoriale Administratie. Het ONEL was verantwoordelijk voor het toezicht.

De aankondiging van de verkiezingen kwam met name voor de oppositiepartijen alsnog als een verrassing. Zij waren nog bezig met het organiseren van hun partijstructuur en de kandidatenlijsten.

Ook het ONEL was nog druk bezig met het opleiden van diegenen die de eigenlijke verkiezingswaarnemers gingen opleiden. Daarmee werd zeer twijfelachtig of de organisatie in staat zou zijn te beoordelen of de verkiezingen *'free, fair and transparent'* zouden zijn.

Tevens werd eraan getwijfeld of het wel mogelijk was op tijd al diegenen die kiesgerechtigd zijn, ook daadwerkelijk als kiezer te registreren.

Voorts was niet onbelangrijk dat in juni 2002 tevens het wereldkampioenschap voetbal plaatsvond, waar Kameroen volgens velen goede kans had op een plaats in de finale, hetgeen de aandacht van een groot deel van de bevolking voor alle andere zaken zou afleiden.

Eind mei liet het ONEL weten bezorgd te zijn over de voortgang van de voorbereidingen van de verkiezingen. Geen enkele politieke partij had de deadline van 14 mei voor het indienen van de kandidatenlijsten gehaald. Voorts bestond er nog onduidelijkheid over het aantal kiesgerechtigde Kameroeners en het aantal benodigde stembureaus (en waarnemers). Binnen het ONEL waren inmiddels wel alle 2116 waarnemers naar behoren opgeleid.

Twee dagen voor aanvang van de officiële verkiezingscampagnes op 8 juni 2002 riep de SCNC op tot een verkiezingsboycot in de beide Engelstalige provincies. Volgens de SCNC was de verkiezingsuitslag al op voorhand duidelijk en konden de verkiezingen derhalve geen invloed hebben in de beide provincies, die hun

eigen verkiezingen zouden moeten organiseren. De SCNC kondigde aan diegenen die toch deelnamen aan de verkiezingen, te beschouwen als verraders.

De avond vóór de verkiezingen liet president Biya per decreet weten dat de verkiezingen met een week werden uitgesteld. In een verklaring op de Kameroense radio en televisie gaf hij aan hiertoe besloten te hebben nadat hem ter ore was gekomen dat het in sommige kiesdistricten nog ontbrak aan onder andere stembiljetten, terwijl in andere kiesdistricten de stembussen niet van sloten waren voorzien. Dit, aldus Biya, zou het proces van '*fair, free and transparent*' verkiezingen in gevaar brengen.

Volgens het ONEL was er ook sprake van het ten onrechte weigeren van kandidaten van oppositiepartijen, hetgeen zou kunnen leiden tot (gewelddadige) botsingen bij de stembureau's tussen de diverse partijen. Ook voorafgaand aan de beoogde verkiezingsdag van 23 juni 2002 hadden zich immers al botsingen voorgedaan, waarbij ongeveer tien personen gewond waren geraakt.

De minister van Territoriale Administratie, verantwoordelijk voor de organisatie van de verkiezingen, werd vervolgens door de president ontslagen. Als (tijdelijke) opvolger benoemde president Biya Marafa Hamidou Yaya, de secretaris-generaal van de presidentiële staf.

Uiteindelijk vonden de verkiezingen plaats op 30 juni 2002. De opkomst lag volgens de staatsradio rond de 50%. Aan de gemeenteraadsverkiezingen namen 26 partijen deel, aan de parlementaire verkiezingen 42.

De verkiezingen zijn vreedzaam verlopen. Volgens de regering waren ze vrij en transparant, volgens de oppositie was er sprake van grootschalige fraude, zoals het gebruik van nep-stembussen, intimidatie van kiezers door lokale leiders, stemmen door minderjarigen en foutieve kiezersregisters. Nationale (ONEL-) verkiezingswaarnemers maakten melding van organisatorische problemen. De officiële ONEL-rapportage wordt overigens uitsluitend aan het ministerie voor Territoriale Administratie uitgebracht en zal dus niet rechtstreeks openbaar worden.

Naast de nationale verkiezingswaarnemers volgden ook ongeveer 50 internationale waarnemers, vooral afkomstig van de Internationale Organisatie van de Francofonie, de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (OAE) en de *Commonwealth* de voorbereidingen voor de verkiezingen. Door het uitstel van een week was het merendeel van deze waarnemers op 30 juni 2002, de verkiezingsdag, evenwel alweer vertrokken. Op de verkiezingsdag waren er slechts acht internationale waarnemers: drie van de OAE, drie van de Internationale Organisatie van de Francofonie en twee van de *Commonwealth*. Zij hadden zich uitsluitend in en om Yaoundé opgehouden met als doel informatie te vergaren en niet zozeer om waar te nemen. Op 1 juli 2002 werd een gezamenlijk communiqué

gepubliceerd dat zich over het verloop van de verkiezingen beperkte tot: 'de duidelijke wens van de hoofdrolspelers in het electoraal proces was om de sociale vrede te bewaren; dat heeft zich gemanifesteerd door de kalmte en rust die in het algemeen de verkiezingsdag hebben gekenmerkt.'

Enkele dagen na de verkiezingen kondigden zes oppositiepartijen, waaronder het SDF en de UNDP, aan de verkiezingsuitslag niet te zullen accepteren. Zij riepen de president op nieuwe verkiezingen uit te schrijven die beter georganiseerd en werkelijk '*fair, free and transparent*' zouden zijn. Ook pleitten zij voor een dialoog tussen regering en oppositie. Opmerkelijk was dat de beweringen van de oppositie openlijk steun kregen van een lid van de RDPC.

Ook de kerken, die een deel van de lokale waarnemers hadden opgeleid, spraken bij monde van de Secretaris-Generaal van de Nationale Episcopale Conferentie van Kameroen, van fraude bij de verkiezingen zoals het kopen van stemmen en het gebruik van nep-kiesbureau's.

De door VN-Secretaris-Generaal Kofi Annan benoemde speciale afgezant Seydou Diarra verklaarde bij zijn vertrek dat de verkiezingen ondanks een enkel incident aantoonde dat het Kameroense volk politiek volwassen was en dat Kameroen onomkeerbaar had gekozen voor democratie. Tevens pleitte hij voor versterking van de organisatie en de rol van het ONEL.

SDF-leider Fru Ndi zag zich overigens genoodzaakt de boycot van de verkiezingsresultaten na enkele dagen te herroepen onder druk van een groep partijleden die het niet eens was met Fru Ndi's besluit tot de boycot. Inmiddels hebben gemeenteraadsleden van onder andere het SDF hun zetels ingenomen.

De officiële verkiezingsuitslagen werden op 19 juli 2002 door het Hooggerechtshof bekend gemaakt. Zoals verwacht heeft de RDPC de verkiezingen ruimschoots gewonnen, zelfs in die gebieden waar voorheen de oppositie de meerderheid had. De RDPC verwierf in eerste instantie 133 zetels, en het SDF 21. Het Hooggerechtshof bepaalde na behandeling van de ingediende bezwaarschriften dat voor 17 zetels (uit 9 kiesdistricten) uiterlijk medio september de verkiezingen moesten worden overgedaan. Deze nieuwe verkiezingen, die op 15 september 2002 plaatsvonden, leverden 16 zetels op voor de RDPC en 1 (in Kumba Urban) voor het SDF⁹, waarmee de totale zetelverdeling kwam op:

RDPC	149 zetels
SDF	22 zetels (waarvan 19 in North-West Province)
UNDP	1 zetel
UPC	3 zetel
UDC	5 zetels (alle in het district Noun in de provincie Ouest, het thuisdistrict van de UDC-leider, Njoya).

⁹

IRIN, 18 september 2002

Bij de gemeenteraadsverkiezingen (waarbij de partij met de meeste stemmen àlle gemeenteraadszetels krijgt èn de burgemeester levert) werd de verdeling als volgt:

RDPC	285
SDF	36
UPC	3
UNDP	3
MDR	1
UDC	8

Ook hier kunnen nog (marginale) verschuivingen optreden als gevolg van de behandeling van de ingediende bezwaarschriften door het Hooggerechtshof, waarbij het hof besloten heeft de verkiezingsresultaten in 17 gemeenten te annuleren. Tegen deze beslissing is beroep mogelijk bij het Hooggerechtshof in plenaire zitting. Het kan dus nog enige tijd duren voordat nieuwe verkiezingen in deze gemeenten worden gehouden. Tot zolang blijven de gekozen functionarissen in functie.

De eerstvolgende presidentsverkiezingen zijn voorzien voor 2004. Volgens de nieuwe grondwet kan president Biya zich daarbij wederom kandidaat stellen (voor een laatste termijn).

Appreciatie van de verkiezingen

De uitslag van de verkiezingen wordt door waarnemers gezien als een verrassend overweldigende overwinning voor de RDPC, de partij van de zittende regering, en een versplintering van de oppositie. Diverse mogelijke oorzaken worden aangevoerd: ernstige fouten van de kant van de autoriteiten in de organisatie van de verkiezingen, resulterend in fraude in talrijke stembureaus; politieke druk uitgeoefend door partijbonzen van de RDPC op de bevolking van hun kiesdistricten; en ernstige verdeeldheid binnen de oppositie, met name ook binnen de belangrijkste oppositiepartij, het SDF. De teleurstelling van de oppositie over de verkiezingsuitslag lijkt zich overigens vooralsnog te vertalen in nog grotere verdeeldheid: op 13 augustus 2002 besloot een groep dissidenten binnen het SDF een nieuwe politieke groepering op te richten, de *Alliance des Forces Progressistes* (AFP); en op 21 augustus 2002 werd bekend dat een groep politici, waaronder vijf oud-ministers afkomstig uit het noorden, een nieuwe 'politieke partij van het noorden' wil oprichten.¹⁰

Mogelijke onregelmatigheden bij de verkiezingen zijn voorstelbaar in het licht van het feit dat Kameroen sedert jaren hoog genoteerd staat op de lijst van meest corrupte landen¹¹ (zie ook 3.3). De ONEL is onvoldoende onafhankelijk om verkiezingsfraude aan de kaak te kunnen stellen. De belangrijkste leden van de

---

¹⁰ Jeune Afrique Economie, No 342, pp. 59-65

¹¹ Transparency International, *The 2001 Corruption Perceptions Index*

ONEL worden benoemd door de president. De ONEL rapporteert uitsluitend aan het ministerie voor Territoriale Administratie en maakt de rapporten niet rechtstreeks openbaar.

Een nieuw kabinet

Op 24 augustus 2002 maakte president Biya via radio en televisie de samenstelling van zijn nieuwe kabinet bekend. De omvang van het kabinet, hoewel aanzienlijk, is nauwelijks toegenomen ten opzichte van het vorige kabinet: 54 ministers en staatssecretarissen. Verreweg het grootste deel van de nieuwe ploeg behoort tot de RDPC. Het aantal wisselingen ten opzichte van het vorige kabinet is groot: 18 ministers en staatssecretarissen treden nieuw toe, terwijl 15 kabinetsleden de regering verlaten. De Engelstalige Peter Mafany Musonge blijft premier. Marafa Hamidou Yaya blijft minister van Staat met als portefeuille Territoriale Administratie en Decentralisatie (Binnenlandse Zaken), hetgeen als een lichte terugval wordt gezien ten opzichte van zijn vorige positie als secretaris-generaal van de presidentiële staf (*la Présidence*). Een tweetal hooggeplaatste Bamiléké is benoemd tot minister, als kennelijke waardering voor het feit dat de kiesdistricten in het Bamilékégebied massaal voor de RDPC hebben gestemd.¹²

2.3 Veiligheidssituatie

Kameroen is niet betrokken bij enig gewapend internationaal conflict noch verkeert het land in een situatie van burgeroorlog.

Wel heeft lange tijd een grensconflict met Nigeria bestaan ten aanzien van het in het zuiden gelegen Bakassi-schiereiland en de grens in het gebied rond het Tsjaadmeer in het noorden. Het bezit van het Bakassi-schiereiland werd door beide landen betwist, mede vanwege de aanwezigheid van olie aldaar. Sedert 1994 deden zich regelmatig botsingen voor tussen troepen van beide landen. In 2001 en 2002 waren er onbevestigde berichten over geweld van de zijde van Kameroen. In de praktijk liep er een kunstmatige grens dwars door het schiereiland, met aan de ene kant Nigeriaanse grensbewaking en aan de andere kant Kameroense gendarmes.

Het geschil rond beide grensgebieden werd in 1994 voorgelegd aan het Internationaal Gerechtshof (IGH) in Den Haag. De lang verwachte uitspraak vond plaats op 10 oktober 2002. Voorafgaand aan de uitspraak hadden de presidenten van beide landen onder aansporing van de Verenigde Naties toegezegd de uitspraak van het Hof te zullen respecteren. In Nigeria was men al begonnen met voorbereidingen voor de eventuele terugkeer van rond 4 miljoen in Kameroen woonachtige Nigerianen, in het geval ten gunste van Kameroen zou worden

---

¹²

Jeune Afrique Economie, No 342, pp. 50-58

beslist.¹³ In de uitspraak¹⁴ heeft het IGH beslist dat het Bakassi-schiereiland op grond van verdragen uit 1913 toebehoort aan Kameroen. Tevens draagt het Hof Nigeria op alle overheidsinstellingen, militairen en politie op Bakassi zo spoedig mogelijk terug te trekken.

Na de uitspraak gaf Kameroen aan de ± 300.000 Nigerianen die op Bakassi wonen, 'bescherming te willen blijven bieden'. De Nigeriaanse autoriteiten verklaarden na de uitspraak dat er geen noodzaak bestond voor Nigeriaanse onderdanen om te verhuizen. Enkele dagen na de uitspraak kwamen Nigeriaanse inwoners van Bakassi in Abana bijeen voor een protestdemonstratie tegen de uitspraak¹⁵. Op 22 oktober 2002 gaf de Nigeriaanse regering een verklaring uit waaruit viel af te leiden dat Nigeria de uitspraak van het IGH verwierp aangezien de rechters tot hun oordeel waren gekomen vanuit prekoloniale vooroordelen¹⁶. President Obasanjo verklaarde vervolgens met president Biya over Bakassi te willen onderhandelen. Beide presidenten spraken elkaar op 15 november 2002 in Genève in een ontmoeting onder auspiciën van VN Secretaris-Generaal Kofi Annan. De besprekingen hebben geleid tot de oprichting van een door de VN geleide commissie die modaliteiten zal onderzoeken voor het vervolg op de uitspraak en voor de voortgang van het proces. De commissie is begin december 2002 voor het eerst bijeen geweest in Yaoundé¹⁷. Overigens had de Nigeriaanse Senaat op 14 november 2002 een aanbeveling aangenomen die ertoe strekte dat, ook al werd er naar een diplomatieke oplossing gezocht, Nigeria alles zou moeten doen om het land gevechtssklaar te maken¹⁸.

Met betrekking tot het grensgeschil in het gebied rond het Tsjaadmeer heeft het IGH voor 17 sectoren in het voordeel van Nigeria beslist.

In Kameroen komt geen gewapende politieke oppositie voor, ook niet bij de Engelstalige afscheidingsbeweging SCNC of haar jeugdbeweging SCYL (*Southern Cameroons Youth League*)¹⁹. Het devies van de SCNC luidt 'de kracht van het argument, niet het argument van de kracht (het geweld)'.

In het spraakgebruik hanteert men in Kameroen vaak het woord 'militant'. Een 'militant' is een actief lid van de partij, en de term heeft niets te maken met geweld. Ook actieve leden van de regeringspartij noemen zich 'militant'.

---

¹³ IRIN, 16 september 2002; Daily Trust (Nigeria), 17 september 2002

¹⁴ Zie voor de volledige uitspraak www.icj-cij.org

¹⁵ Reuters, 13 oktober 2002

¹⁶ Reuters, 23 oktober 2002

¹⁷ IRIN, 4 december 2002

¹⁸ IRIN, 14 november 2002

¹⁹ In december 1999 hebben aanhangers van de SCNC het radiostation van Buéa bezet en personeel in gijzeling genomen. Na deze datum zijn geen gewelddadige acties van de SCNC bekend.

Daarnaast komen er in Kameroen etnische spanningen voor, met name in het noorden tussen de Foulbé en de Kirdi, die evenwel in de verslagperiode niet hebben geleid tot etnisch geweld.

Geweld ten gevolge van religieuze tegenstellingen is in de verslagperiode niet voorgekomen.

Leger, politie en speciale eenheden

Verantwoordelijk voor de binnenlandse veiligheid van Kameroen zijn de politie, de binnenlandse veiligheidsdienst, het leger (inclusief de gendarmerie en de presidentiële garde), en het ministerie van Territoriale Administratie (MINAT). Het feitelijke gezag over de veiligheidsdiensten wordt uitgeoefend door de president van het land. Gezien organisatie en functioneren van de veiligheidsdiensten kan men zich niet in alle gevallen onttrekken aan negatieve aandacht van de Kameroense autoriteiten door zich elders in Kameroen te vestigen. Met name bij (her)vestiging in kleine gemeenschappen en/of in het geval men zich politiek of anderszins (door rijkdom, door culturele activiteiten, enzovoort) profileert, is het risico van negatieve aandacht niet uitgesloten.

De politie (*sûreté nationale*) valt onder de *Direction Générale à la Sûreté Nationale* (DGSN) met aan het hoofd een *Délégué Général*, die weer onder directe verantwoordelijkheid van de president staat. De DGSN valt dus niet onder een ministerie. De DGSN is verantwoordelijk voor de openbare veiligheid in de ruimste zin van het woord. Onder de DGSN ressorteren onder meer de gerechtelijke politie, de grensbewaking, provinciale politiediensten, de commissariaten van politie in de arrondissementen, de luchthavenpolitie, de commissariaten voor de emigratie en de immigratie, het *Groupement Spécial d'Opération* (GSO; zie verder) en de Hogere Politie school.

De binnenlandse veiligheidsdienst valt onder de *Direction Générale des Recherches Extérieures* (DGRE). Tot 1 januari 2000 heette de DGRE *Centre National des Etudes et Recherches* (CENER). De DGRE is verantwoordelijk voor de staatsveiligheid. Het is niet mogelijk exact te achterhalen wat de taken en werkzaamheden van de DGRE zijn. Diverse bronnen zeggen dat de DGRE zich onder meer bezig houdt met het in de gaten houden van de SCNC en de kopstukken van de SCNC, waarvan sommigen zich in het buitenland bevinden. Het volgen van het doen en laten van gewone leden van de SCNC zou de DGRE overlaten aan de DGSN.

Het leger (zie ook verder), inclusief gendarmerie en presidentiële garde, valt onder de minister van Defensie die is toegevoegd aan de presidentiële staf en dus

rechtstreeks onder de president van het land valt (de formele titel van de minister is *Ministre délégué à la Présidence, chargé de la Défense*).

Het ministerie van Territoriale Administratie (MINAT) is verantwoordelijk voor organisatie en functioneren van lokale overheidsdiensten. De prefecturen en sous-prefecturen ressorteren onder dit ministerie, alsook de gevangnissen. Voorts is MINAT verantwoordelijk voor de organisatie van verkiezingen.

Met name de politie en de gendarmerie houden zich bezig met ordehandhaving. Een afbakening van de respectievelijke taken is niet te geven, taken overlappen elkaar in de praktijk in hoge mate. Tevens is een aantal speciale (militaire) eenheden in het leven geroepen, die worden ingezet voor speciale taken.

Leger, politie en veiligheidsdiensten zijn verantwoordelijk voor een groot aantal mensenrechtenschendingen, waaronder buitengerechtelijke executies; (politiek gemotiveerde) verdwijningen; willekeurige arrestaties en detenties van (oppositionele) politici, mensenrechtenactivisten en burgers; marteling en mishandeling van gedetineerden en gevangenen. Ook werden veiligheidsdiensten door de overheid ingezet ter voorkoming of beëindiging van politieke bijeenkomsten. Slechts in enkele gevallen zijn de plegers van mensenrechtenschendingen vervolgd en berecht, hetgeen heeft geleid tot enkele veroordelingen.²⁰

Van de speciale (militaire) eenheden heeft met name het in Douala gestationeerde *Commandement Operationnel* (CO) een bijzonder slechte reputatie. Deze militaire eenheid werd in februari 2000 opgericht in de strijd tegen de misdaad in Douala. Volgens voorzichtige schattingen is de eenheid verantwoordelijk voor de dood van enkele honderden Kameroeners, volgens anderen zouden zeker duizend Kameroeners het slachtoffer zijn van het CO. Onbevestigde berichten spreken van massagraven, zoals bij het *Bois des Singes* net buiten Douala.

Het CO werd in binnen- en buitenland bekend door de verdwijning en waarschijnlijke buitengerechtelijke executie van negen jonge Kameroeners uit de wijk Bepanda in Douala in januari 2001, die waren opgepakt op beschuldiging van het stelen van een gasfles (zie ook 3.3.8). Ten gevolge van de aanhoudende stroom berichten over ernstige mensenrechtenschendingen werd de eenheid in het voorjaar van 2001 tijdelijk op non-actief gesteld. Eind 2001 zou de eenheid haar taak hebben hervat. De regering had reeds in 2000 een onderzoek ingesteld naar de beschuldigingen aan het adres van het CO. De twee daarop uitgebrachte rapporten zijn evenwel tot op heden niet in de openbaarheid gebracht. Ook naar de gebeurtenissen rond de 'Bepanda 9' is, onder druk van de voortdurende protesten en demonstraties, in opdracht van president Biya een onderzoek ingesteld. De gouverneur van de provincie Littoral (waar Douala administratief onder valt) is

²⁰

U.S. Department of State, *Cameroon, Country Reports on Human Rights Practices 2001*, March 2002

ontslagen en een aantal hoge militairen is overgeplaatst. Acht militairen van het CO zijn in april 2001 gearresteerd. Na een proces dat in april 2002 begon, zijn in juli 2002 twee militairen, waaronder de voormalige stafchef van het CO, veroordeeld tot gevangenisstraffen van respectievelijk 18 en 16 maanden vanwege 'het niet opvolgen van instructies'. Van de aanklacht wegens moord zijn zij vrijgesproken. De overige zes militairen zijn allen vrijgesproken.

Andere speciale eenheden die in verband worden gebracht met ernstige mensenrechtenschendingen zijn de in Yaoundé gestationeerde *Groupement Special Operationnel* (GSO) en de sedert 1998 in het noorden (provincies Nord en Extrême Nord) van Kameroen opererende militaire eenheid *Operation Octagon* (voorheen bekend als 'Brigade Anti-Gang') in de strijd tegen struikrovers. Het aantal slachtoffers van deze laatste eenheid zou zelfs het aantal slachtoffers van het CO ruim overschrijden.

Kameroen kent geen dienstplicht. Rekrutering gebeurt op vrijwillige basis vanaf de leeftijd van 18 jaar (zie 3.4.4).

Het Kameroense leger telt 22.100 man, onderverdeeld als volgt:²¹

- de landmacht: 11.500
- gendarmerie: 9.000
- marine: 1.300
- luchtmacht: 300.

Op grond van presidentiële decreten van juli 2001 is het leger gereorganiseerd in drie militaire regio's (Yaoundé, Douala en Garoua), die tien militaire sectoren omvatten verdeeld langs de lijnen van de tien provincies van het land. Ook de gendarmerie is ingedeeld in deze drie regio's, met één legioen in elk van de tien provincies.²²

Het leger valt onder het ministerie van Defensie, evenals de militaire rechtbanken, ziekenhuizen en opleidingscentra van de krijgsmacht, en de luchtmachtbasis in Yaoundé.

2.4 Sociaal-economische situatie

Kameroen behoort tot de categorie matig ontwikkelde landen. Op de internationale ranglijst voor sociaal-economische ontwikkelingen, de *Human Development Index*, staat het land op de 135ste plaats (van de 173 landen)²³. Ter vergelijking: van de buurlanden staat Gabon op de 117de plaats en Tsjaad op de 166ste plaats.

---

²¹ IISS, *The Military Balance 2001*

²² EIU *Cameroon Country Profile 2001*

²³ UNDP, *Human Development Report, 2002*

Van de omliggende landen heeft Kameroen het op één na hoogste percentage HIV-geïnfecteden van de bevolking in de leeftijd van 15 tot 49 jaar, namelijk 7,7% (onofficiële bronnen spreken zelfs van 11%).

De economie van Kameroen hangt voor een groot deel af van landbouw, visserij en bosbouw. Ook de dienstensector (met name binnen de overheid) speelt een belangrijke rol in de Kameroense economie. De belangrijkste groeisector is de oliewinning. Voornaamste exportproducten zijn olie, hout, cacao, katoen en koffie. De Europese Unie (met name Italië, Frankrijk, Spanje en Nederland) is de belangrijkste handelspartner.

De infrastructuur is zwak. Momenteel wordt een studie uitgevoerd naar de mogelijkheid van een haven voor diepzeeschepen bij Limbe, zo'n 70 kilometer van Douala, de huidige belangrijkste Kameroense haven en het economische hart van het land, een haven die vanwege haar ligging niet kan worden uitgebreid. De aanleg van een 1000 kilometer lange oliepijplijn van het naburige Tsjaad naar de kust van Kameroen draagt bij aan de ontsluiting van het noorden van het land.

Het land heeft een buitenlandse schuld van USD 9,6 miljard, tegenover een bruto nationaal product van USD 9,6 miljard. In 2000 bedroeg de economische groei 4,2%.

Sedert 1996 slaagt de regering er steeds beter in de door Wereldbank en Internationaal Monetair Fonds noodzakelijk geachte economische hervormingen door te voeren. Hierdoor kwam Kameroen in 2000 in aanmerking voor een schuldverlichting van USD 2 miljard en de goedkeuring van het IMF voor een nieuw driejarenprogramma (tot december 2003), met name gericht op verbetering van de sociale diensten en armoedebestrijding. Punten van zorg blijven volgens het IMF de kwaliteit van het openbare bestuur, het trage proces van de privatisering van staatsbedrijven en de kwaliteit van onderwijs en gezondheidszorg. Op 18 september 2002 stemde het IMF in met een lening van USD 21 miljoen in het kader van het driejarenprogramma.²⁴

3 Mensenrechten

3.1 Juridische context

3.1.1 Verdragen en Protocollen

Kameroen is partij bij de belangrijkste mensenrechtenverdragen, zoals het Verdrag inzake de Eliminatie van alle vormen van Rassendiscriminatie (*CERD*), het Verdrag inzake de Burger- en Politieke Rechten (*ICCPR*), het Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (*ICESC*), het Verdrag inzake de Eliminatie van alle Vormen van Discriminatie van de Vrouw (*CEDAW*), het Verdrag tegen Foltering en andere wrede onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (*CAT*), het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (*CRC*), het Verdrag inzake de status van Vluchtelingen en het bijbehorende Protocol en de Conventie nr. 138 (inzake de minimumleeftijd voor arbeid door kinderen) van de *International Labour Organisation*.

3.1.2 Nationale wetgeving

De herziene grondwet van 1996 bevat voorzieningen die de mensenrechten waarborgen. Tevens is in de grondwet vastgelegd dat internationale verdragen prevaleren boven nationale wetgeving. Opneming van internationale verdragen in de nationale wetgeving moet nog geschieden.

In de praktijk bestaat er echter een grote discrepantie tussen de regelgeving en de naleving daarvan (zie ook 3.3)

3.2 Toezicht

Het in 1990 door de overheid ingestelde Nationale Comité voor de Rechten van de Mens en de Vrijheden (*Comité Nationale des Droits de l'Homme et des Libertés* (CNDHL)) voert ondanks gebrek aan voldoende financiële middelen onderzoeken uit naar schendingen van mensenrechten, bijvoorbeeld naar de praktijken van het *Commandement Operationel* (CO). Ook worden gevangenissen bezocht en organiseert het comité trainingen en mensenrechtenseminars voor overheidspersoneel. Het is de CNDHL wettelijk verboden bevindingen naar aanleiding van specifieke gevallen van mensenrechtenschendingen te publiceren.

Voorts wordt de mensenrechtensituatie gevolgd door non-gouvernementele organisaties (ngo's) waaronder de *Action des Chrétiens pour l'Abolition de la Torture* (ACAT), de *Human Rights Defence Group* (HRDG), de *Ligue National*

des Droits de l'Homme (LNDH), *Nouveaux Droits de l'Homme* (NDH) en de *Mouvement pour la Défense des Droits de l'Homme et des Libertés* (MDDHL). Deze organisaties kunnen hun werk doen, zij het niet altijd ongehinderd. Zo vond een poging tot brandstichting plaats bij het kantoor van de ACAT en werden documenten, waaronder getuigenverslagen, gestolen uit de kantoren van de MDDHL. De voorzitter van de MDDHL, Abdoulaye Math, werd in augustus 2001 en in januari 2002 kort gearresteerd waarbij documenten met betrekking tot de mensenrechtensituatie in Kameroen in beslag werden genomen.²⁵ Een verdere beperking bij het uitvoeren van werkzaamheden door de ngo's is gelegen in het tekort aan financiën en personeel.

Met name de internationale mensenrechtenorganisatie *Amnesty International* rapporteert met enige regelmaat over Kameroen.

In juni 2002 heeft de toenmalige Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties Mary Robinson in Yaoundé het Regionale VN-centrum voor Mensenrechten en Democratie geopend. Doel van het centrum is het bevorderen van de mensenrechten en de *rule of law* in de landen van de regio, waaronder Kameroen, door middel van het ondersteunen en versterken van werkzaamheden van nationale mensenrechtenorganisaties door onder andere technische en financiële assistentie.

3.3 Naleving en schendingen²⁶

Onderstaand worden de naleving van een aantal grondrechten (3.3.1 tot en met 3.3.10) en de mensenrechtensituatie van een aantal specifieke groepen (in 3.4) beschreven.

Criminaliteit, met name in het noorden van het land en in grote steden als Yaoundé en Douala, vormt in toenemende mate een probleem. Het antwoord van de overheid daarop, het instellen van speciale anti-criminaliteitseenheden, leidt in sommige gevallen tot excessief geweld (zie ook 2.3), waar ook niet-criminelen het slachtoffer van kunnen worden (zie ook 3.3.6).

Ook corruptie kan in bepaalde gevallen leiden tot schending van mensenrechten. President Biya heeft aangekondigd voorrang te geven aan de strijd tegen corruptie. Daartoe is in 2000 een nationaal *Observatoire Anti-Corruption* opgericht, dat verantwoordelijk is voor het toezicht op overheidsmaatregelen ter bestrijding van corruptie. Ook op diverse ministeries, zoals die van Financiën, Onderwijs en

---

²⁵ Amnesty International, Report 2002 Cameroon

²⁶ U.S. Department of State, Cameroon, Country Reports on Human Rights Practices 2001, March 2002; U.K. Home Office, Cameroon Assessment, April 2002

Vervoer, zijn toezichthoudende organen (*observatoires*) ingesteld. Slechts in een enkel geval heeft dit geleid tot het daadwerkelijk aan de kaak stellen van frauduleus handelen.

Gezien organisatie en functioneren van de veiligheidsdiensten kan men zich niet in alle gevallen onttrekken aan negatieve aandacht van de Kameroense autoriteiten door zich elders in het land te vestigen. Met name bij (her)vestiging in kleine gemeenschappen en/of in het geval men zich politiek of anderszins (door rijkdom, door culturele activiteiten, enzovoort) profileert, is het risico van negatieve aandacht niet uitgesloten.

3.3.1 Vrijheid van meningsuiting

De grondwet voorziet in vrijheid van meningsuiting. In de praktijk wordt dit recht door de overheid beperkt. In de strafwet zijn smaad, belediging, minachting en verspreiding van valse berichten strafbaar gesteld met gevangenisstraf en hoge boetes. De overheid gebruikt deze bepalingen om critici van de overheid tot zwijgen te brengen. Journalisten die kritische artikelen publiceren, lopen het risico slachtoffer te worden van intimidatie, mishandeling en detentie. Zo werd de hoofdredacteur van de krant *Mutations*, Haman Mama, in oktober 2002 enkele uren gedetineerd nadat hij een kritisch artikel had geschreven over de Kameroense politie. Kranten die kritische artikelen publiceren, lopen het risico van inbeslagname of een verbod tot verschijning. Veel journalisten beoefenen zelfcensuur.

Er zijn ongeveer 450 kranten in Kameroen, maar slechts een fractie daarvan, ongeveer 15, verschijnt regelmatig. De enige dagelijks verschijnende krant is de overheidspublicatie *Cameroun/Cameroon Tribune* die in het Engels en Frans verschijnt.

Belangrijke onafhankelijke publicaties zijn de Franstalige *Le Messenger* en *Nouvelle Expression* en de Engelstalige *The Herald*.

Radio en televisie worden vrijwel geheel door de overheid gecontroleerd, hoewel in 2000 formeel een einde kwam aan het staatsmonopolie. Radio is in vrijwel geheel Kameroen te ontvangen, televisie daarentegen vrijwel uitsluitend in Yaoundé en Douala.

De overheidszender *Cameroun Radio et Télévision* (CRTV) zendt onder andere een programma voor politieke partijen uit, *Expression Directe* geheten. De overheid heeft meerder malen de uitzendingen van het SDF daarin beperkt. In de aanloop naar de verkiezingen van juni 2002 is het programma in die zin aangepast dat het niet langer wekelijks maar slechts tweemaandelijks wordt uitgezonden. Bovendien wordt de zendtijd toebedeeld naar rato van vertegenwoordiging in het

parlement. In de praktijk is hierdoor de mogelijkheid voor de oppositie om via radio en televisie hun opvattingen kenbaar te maken, ernstig beperkt.

3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

De wet voorziet in vrijheid van vereniging en vergadering. In de praktijk wordt deze vrijheid soms beperkt.

Zo bepaalt de wet dat publieke bijeenkomsten en demonstraties vooraf dienen te worden aangemeld bij de bevoegde overheidsinstantie. Goedkeuring vooraf door de overheid voor dergelijke activiteiten is niet in de wet voorzien evenmin als de mogelijkheid dergelijke activiteiten te verbieden als niet vooraf goedkeuring is verleend. In de praktijk wordt de wet door de bevoegde ambtenaren echter aldus uitgelegd dat de overheid vergunning moet verlenen of onthouden aan publieke bijeenkomsten. Bijeenkomsten van personen of organisaties die kritisch staan ten opzichte van de overheid, krijgen vaker geen vergunning en regelmatig wordt geweld gebruikt door veiligheidsdiensten om bijeenkomsten waarvoor geen vergunning is gegeven, te voorkomen. Zo werd in januari 2001 een demonstratie van het SDF tegen de oprichting van het ONEL door veiligheidstroepen uit elkaar geslagen en werden SDF-kopstukken, waaronder Fru Ndi, en SDF-leden enkele uren gedetineerd. De autoriteiten hadden geweigerd een vergunning voor de demonstratie af te geven.

Voorafgaand aan een door de SCNC geplande bijeenkomst op 1 oktober 2002²⁷ werd een aantal SCNC-kopstukken en -aanhangers gearresteerd en zetten de autoriteiten veiligheidstroepen in om SCNC-bijeenkomsten in North-West en South-West Province te voorkomen²⁸. Een aantal gedetineerden was eind oktober 2002 nog niet vrijgelaten. Ook in oktober 2001 werden veiligheidstroepen ingezet bij de 1 oktober-herdenking van de SCNC. Toen werden meer dan honderd personen gearresteerd en vielen er drie doden en negen gewonden.²⁹

Kameroen kent sedert 1990 een meerpartijstelsel. Er zijn meer dan honderd actieve legale politieke partijen in Kameroen (zie bijlage III). De belangrijkste partijen zijn de regeringspartij RDPC, het SDF, de UNDP, de UPC, de UDC en de MDR (heeft in juni 2002 in één gemeente gewonnen).

De enige legale oppositiepartij met landelijke impact is het SDF. De UNDP en UPC, die beide al sinds 1997 deel uitmaken van de regering, kunnen nauwelijks als oppositiepartijen beschouwd worden. Zij zijn veeleer de coalitiepartners van de RDPC. De UDC is een tribale partij en heeft uitsluitend aanhang onder de Bamoun in de provincie Ouest.

---

²⁷ Op 1 oktober herdenkt de SCNC het ontstaan van de Federale Republiek Kameroen op 1 oktober 1961; zie ook hoofdstuk 2.1.2

²⁸ IRIN, 4 oktober 2002; AFP, 5 oktober 2002

²⁹ Amnesty International, persbericht van 4 oktober 2001

Politieke partijen zijn toegestaan in Kameroen wanneer hun registratie is geaccepteerd. Hetzelfde geldt overigens voor ngo's. Vrijwel alle politieke partijen hebben zich laten registreren en zijn dus legaal, evenals vele mensenrechten-ngo's. Bij een registratieverzoek moeten statuten, huishoudelijk reglement en samenstelling van het bestuur worden overgelegd. Het ministerie van Territoriale Administratie en Decentralisatie kijkt bij de beoordeling vooral of het om een criminele organisatie gaat en of de integriteit van de staat in het geding is. Als het ministerie registratie weigert dient het dit schriftelijk te motiveren. De organisatie kan vervolgens in beroep gaan bij het Hooggerechtshof.

Als niet-legale (want niet geregistreerde) 'partij' is alleen de separatistische SCNC met haar jeugdorganisatie SCYL bekend. De SCNC heeft nooit registratie aangevraagd. De SCNC beschouwt zichzelf ook niet als een politieke partij, maar als een beweging.

De Kameroense overheid acht het wezen van de SCNC, het streven naar onafhankelijkheid van de twee Engelstalige provincies, in strijd met het wezen van de rechtsstaat Kameroen.

Er zijn geen politieke partijen of bewegingen die gewapend verzet plegen.

Behoudens de bovengenoemde beperkingen ten aanzien van de vrijheid van vergadering hebben de politieke partijen een ruime bewegingsvrijheid. Leaders, leden of sympathisanten ondervinden geen problemen met de autoriteiten uitsluitend door (vermeende) sympathie voor of lidmaatschap van een bepaalde politieke partij. Slechts personen die tegen de regering gerichte politieke activiteiten ontplooiën kunnen problemen krijgen met de autoriteiten. Deze problemen kunnen variëren van lastig vallen (afsluiten telefoon of elektriciteit, opleggen van extra belastingen) tot problemen zoals beschreven in de overige paragrafen van dit hoofdstuk.³⁰ Dit geldt voor de SCNC en de SCYL in gelijke mate als voor andere politieke (oppositie)partijen. Diverse bronnen menen dat de DGRE en DGSN leaders en leden van de SCNC en SCYL in de gaten houden.

De Arbeidswet van 1992 voorziet in de oprichting van en aansluiting bij vakbonden. Daarbij gelden tal van beperkende voorwaarden. Vakbonden moeten worden geregistreerd bij het ministerie van Arbeid (private sector) of het ministerie van Territoriale Administratie (overheidssector), hetgeen met name voor onafhankelijke vakbonden wordt bemoeilijkt. Geregistreerde vakbonden hebben te maken met overheidsbemoeienis.

Vakbondsleden/kaderleden ondervinden geen problemen met de autoriteiten uitsluitend door lidmaatschap van een bond. Slechts personen die tegen de

³⁰

onder meer: Danish Immigration Service, *Report on fact-finding mission to Cameroon*, Copenhagen, December 2001

regering gerichte activiteiten ontplooiën kunnen problemen krijgen met de autoriteiten.

3.3.3 **Vrijheid van godsdienst**

De vrijheid van godsdienst is vastgelegd in de grondwet en wordt ook in de praktijk gerespecteerd.

Religieuze groeperingen dienen zich te laten registreren bij het ministerie voor Territoriale Administratie alvorens zij legaal activiteiten kunnen uitvoeren. Er zijn geen gevallen bekend waarin de overheid de registratie van een religieuze groepering heeft geweigerd.

De zuidelijke en westelijke provincies zijn voornamelijk christelijk terwijl de noordelijke provincies overwegend islamitisch zijn. Traditionele geloven worden voornamelijk in landelijke gebieden beoefend.

De verhoudingen tussen de verschillende religies zijn over het algemeen goed, hoewel er lokaal spanningen kunnen zijn tussen de diverse groeperingen.

Hekserij is strafbaar gesteld. In de praktijk worden gevallen van hekserij alleen vervolgd in combinatie met een ander misdrijf zoals moord.

3.3.4 **Bewegingsvrijheid**

De wet voorziet in het recht om binnen Kameroen, en naar en van het buitenland, te reizen. Met name voor reizen in het binnenland zijn er evenwel in de praktijk beperkingen. Politie en veiligheidsdiensten controleren veelvuldig identiteitsdocumenten, autopapieren en bewijzen van belastingbetalingen bij wegversperringen, waarbij de reiziger een snelle doortocht kan afkopen. Het niet kunnen of willen betalen bij versperringen kan leiden tot geweld tegen de reiziger. Bij één mensenrechtenactivist werd bij terugkeer in Kameroen het paspoort ingenomen en hijzelf enige uren gedetineerd, bij een andere mensenrechtenactivist werd vóór vertrek naar het buitenland het paspoort ingenomen en werd hijzelf enige uren gedetineerd. Doel van de buitenlandse reis van beiden was bespreking van de mensenrechtensituatie in Kameroen.

De Kameroense nationaliteit kan worden verkregen door geboorte, afstamming, huwelijk met een persoon van Kameroense nationaliteit of naturalisatie.

Iedere Kameroener van 18 jaar en ouder dient in het bezit te zijn van een identiteitskaart en deze altijd bij zich te dragen. Indien men bij controle geen identiteitskaart kan laten zien, zal men veelal meerdere uren worden vastgehouden op een politiebureau, waar men op intimiderende wijze behandeld zal worden en slechts vrijgelaten zal worden na afkoop van het vergrijp.

Een identiteitskaart moet persoonlijk worden aangevraagd hetzij bij een commissariaat van politie hetzij bij de *Société Anonyme de Conception en Electronique* (SACEL). Bij de aanvraag moeten een geboorteakte, een certificaat

van nationaliteit en een beroepskaart, schoolkaart of studentenkaart worden overgelegd. Bij de aanvraag wordt een formulier ingevuld waarop tevens de handtekening en een duimafdruk worden geplaatst.

Een paspoort kan eveneens worden verkregen vanaf de leeftijd van 18 jaar. Kinderen worden ingeschreven in het paspoort van hun ouders tot en met de leeftijd van 17 jaar. Zij kunnen ook, met toestemming van de ouders, een eigen paspoort aanvragen.

Bij het aanvragen van een paspoort dienen een identiteitskaart en een geboorteakte te worden overgelegd. Paspoorten worden afgegeven door de commissariaten van politie en de commissariaten van emigratie en immigratie in de provinciale hoofdsteden. Het verkrijgen van een paspoort levert zelden problemen op. Een Kameroense vrouw kan zonder toestemming van haar man of andere mannelijke vertegenwoordiger een paspoort aanvragen en verkrijgen.

Voor reizen naar het buitenland is geen uitreisvisum vereist.

Vooralsnog is kleine corruptie bij wegcontroles, en bij het verkrijgen van documenten (waaronder reis- en identiteitsdocumenten) wijdverspreid. Allerlei documenten kunnen in de praktijk in Kameroen op niet-reguliere wijze verkregen worden. Geboorteakten, overlijdensakten, huwelijksakten, identiteitskaarten, paspoorten, arrestatiebevelen, vrijlatingsbewijzen, alles is te koop en met de gewenste inhoud. Zo is het in Kameroen vrij normaal om twee leeftijden te hebben: de echte leeftijd, slechts bekend bij familie, en de officiële leeftijd, die al naar gelang het doel met enige jaren wordt verhoogd of verlaagd. Bij die twee leeftijden horen uiteraard ook twee geboorteakten, en twee identiteitskaarten enzovoort.

Het aanvragen van asiel in het buitenland vormt in beginsel bij terugkeer in Kameroen geen aanleiding voor represailles van de kant van de overheid. Bij terugkeer onder begeleiding worden afgewezen asielzoekers tijdelijk vastgehouden ter controle van hun identiteit en nationaliteit.

Er zijn geen rechtstreekse lijnvluchten tussen Kameroen en Nederland. Air France en Camair (Kameroense luchtvaartmaatschappij) vliegen vanaf Douala en Yaoundé op Parijs, Swiss op Zürich en SN op Brussel.

De officiële paspoortcontrole op vliegvelden is redelijk sluitend. Wanneer men de Kameroense controle is gepasseerd volgt in ieder geval bij de drie Europese luchtvaartmaatschappijen een nieuwe controle, ook van het paspoort, voordat men in de vertrekhal wordt toegelaten. Die controle wordt uitgevoerd door Europese werknemers van de betrokken luchtvaartmaatschappij. Niet uit te sluiten valt echter dat tegen forse betaling officieuze controles plaatsvinden waarbij de reiziger niet in de vertrekhal komt, maar rechtstreeks naar het vliegtuig wordt

gebracht. Uitreizen zonder of met valse documenten zou op die manier mogelijk zijn, ook voor minderjarigen.

3.3.5 **Rechtsgang**

De grondwet voorziet in een onafhankelijke rechtsmacht. In de praktijk is de rechtsmacht echter onderhevig aan politieke invloeden en corruptie. Het rechtssysteem in Kameroen is sterk beïnvloed door het Franse rechtssysteem. In de beide Engelstalige provincies zijn evenwel ook invloeden uit het Angelsaksische systeem, zoals borgstelling, te vinden. Zowel de nationale wetgeving als het gewoonterecht, dat veelal is gebaseerd op etnische tradities, kan worden ingeroepen. Traditionele rechtspraak kan alleen plaatsvinden voor zover beide partijen daarmee instemmen en voor zover deze niet in strijd is met nationale wetgeving. Met name op het platteland en in het noorden is de bevolking niet altijd op de hoogte van de burgerrechten en vindt rechtspraak derhalve vaak uitsluitend plaats met toepassing van het (lokale) gewoonterecht. Ook de traditionele leiders in het noorden (de *lamibé*) hebben geen mogelijkheden om buiten de nationale wetgeving om recht te spreken en tot detentie en/of (dood)straf over te gaan. De nationale wetgeving prevaleert immers altijd boven het lokale gewoonterecht. Wel kunnen zij veroordelingen uitspreken tot vergoeding van materiële schade, teruggave van gestolen goederen, en dergelijke. Niettemin is bekend dat enkele traditionele leiders in het noorden er privé-gevangenis op na houden. Bijzonderheden zijn echter niet bekend.

Militaire rechtbanken zijn niet alleen bevoegd in zaken van militaire aard maar ook in zaken die te maken hebben met opstand ('*civil unrest*'), gewapend geweld, misdaad door bendes, banditisme en struikrovers. De overheid rekt deze begrippen soms dusdanig op dat ook activiteiten van oppositionele groeperingen en politieke tegenstanders daaronder vallen.

Corruptie en inefficiency vormen een ernstig probleem binnen het rechtsstelsel. De rechtsgang is uitermate traag, en belangrijke politieke of zakelijke belangen worden zelden of nooit vervolgd ofwel ze worden geschikt.

3.3.6 **Arrestaties en detenties**

Willekeurige arrestaties en detenties zijn in Kameroen bij wet verboden. Voorts schrijft de wet voor dat voor een arrestatie een arrestatiebevel nodig is en dat verdachten binnen een termijn van 24 uur (die drie keer kan worden verlengd) voor een rechter moeten worden gebracht. In de praktijk evenwel komen willekeurige arrestaties en detenties geregeld voor en verblijven personen kortere of langere tijd in politiecellen of gevangenis

zonder te worden voorgeleid. Ook komt het voor dat verdachten het recht op verdediging wordt onthouden en dat zij geen bezoek mogen ontvangen. Ook maakt de politie veelvuldig gebruik van de zogenaamde 'vrijdagarresten', waarbij personen op vrijdagmiddag worden gearresteerd. De wettelijke termijn waarbinnen voorgeleiding moet plaatsvinden, kan in dat geval niet gehandhaafd worden aangezien de rechtbanken geen zitting hebben in het weekeinde, zodat verdachten in ieder geval tot maandag moeten worden vastgehouden. Politieke activisten, mensenrechtenactivisten, journalisten lopen risico op willekeurige arrestatie en detentie. Maar ook gewone burgers lopen dit risico. Zo werden in juli 2001 60 kerkgangers gearresteerd terwijl ze de kathedraal in Douala verlieten. Na detentie van één dag werden ze weer vrij gelaten. Reden voor hun arrestatie was een grote schoonmaakactie door de politie die op zoek was naar bandieten in de wijk waarin de kathedraal was gelegen. Betrouwbare mensenrechtenorganisaties zijn van oordeel dat er thans omstreeks tien politieke gevangenen in Kameroen zijn, waaronder wellicht actieve leden van de SCNC en SCYL.³¹ Als de bekendste wordt beschouwd Titus Edzoa, voormalig minister en tegenkandidaat van president Biya in de presidentsverkiezingen van 1997, die kort na die verkiezingen werd gearresteerd op beschuldiging van corruptie.

De situatie in de gevangenschappen in Kameroen is ronduit slecht. Ze zijn overbevolkt, onhygiënisch en volstrekt ontoereikend qua behuizing, voeding en medische zorg. In een rapport uit 1999 noemt de speciale rapporteur voor de Verenigde Naties Rodley de gevangenschappen in Kameroen een gevaar voor de gezondheid en zelfs voor de levens van de gevangenen en hij voegt daaraan toe dat die situatie niet alleen zo is vanwege gebrek aan geld of materialen, maar zeker ook het gevolg is van bewust beleid van de Kameroense overheid. Van de groep van ongeveer 70 (vermeende) aanhangers van de SCNC en SCYL die sedert voorjaar 1997 gevangen zat na door de Kameroense overheid te zijn beschuldigd van gewapende overvallen in het noorden van Kameroen, waren ten tijde van het proces, dat van mei 1999 tot oktober 1999 voor een militaire rechtbank werd gevoerd, ten minste 10 personen in detentie overleden aan de gevolgen van martelingen, de slechte situatie in de gevangenis of ten gevolge van het onthouden van medische voorzieningen. Gevangenen worden onderworpen aan martelingen en geweld. Minderjarigen zitten veelal in dezelfde gevangenschappen als volwassenen en vrouwen verblijven in dezelfde gevangenschappen als mannen. De twee belangrijkste gevangenschappen van Kameroen zijn Kondengui in Yaoundé en New Bell in Douala. Het overgrote deel van de gevangenen zijn verdachten die wachten op voorgeleiding. In de New Bell gevangenis te Douala, die oorspronkelijk is

³¹

Danish Immigration Service, Report on fact-finding mission to Cameroon, Copenhagen, December 2001

gebouwd voor 600 gevangenen, bevinden zich 3.500 gevangenen van wie 2.000 in afwachting zijn van voorgeleiding. In de gevangenis in Bamenda, gebouwd voor 300 gevangenen, zitten 900 personen van wie 750 in afwachting zijn van voorgeleiding.

Na een overeenkomst met de overheid bezoekt het ICRC sedert 1999 gevangenissen.

De Kameroense overheid verhindert niet dat traditionale leiders (lamibe) in het noorden privégevangenissen hebben. Deze gevangenissen, die zich merendeels bevinden in de paleizen van de lamibe, staan bijzonder slecht bekend.

3.3.7 Mishandeling en foltering

Hoewel verboden bij wet, komen mishandeling en foltering veelvuldig voor in Kameroen. Politie, gendarmes, veiligheidsdiensten en speciale eenheden maken zich schuldig aan deze praktijk. Met name in politiecellen en gevangenissen is geweld ten opzichte van gedetineerden normaal. De meest gebruikte methoden zijn de *bastinade*, waarbij het slachtoffer op de zolen van de voeten wordt geslagen, en de *balancoire*, waarbij het slachtoffer met de handen gebonden op de rug aan een touw wordt gehangen en geslagen.

In april 2001 heeft de directeur-generaal voor nationale veiligheid (*Délégué Général à la Sûreté Nationale*) een schrijven rondgestuurd aan alle personeelsleden van zijn dienst waarin hij hen herinnert aan de regels die gelden voor de detentie van verdachten. Voorts heeft hij met name de leden van de veiligheidsdiensten opgeroepen zich te houden aan de wet en de internationale verdragen waarbij Kameroen partij is en de gevangenen met respect te behandelen, ongeacht hun reden voor arrestatie. Er zijn geen aanwijzingen dat het schrijven veranderingen teweeg heeft gebracht.

In een enkel geval zijn plegers van de mishandeling of foltering aangeklaagd en zitten zij vast in afwachting van een proces.

3.3.8 Verdwijningen

In Kameroen komt het voor dat mensen, die gedetineerd zijn door veiligheidsdiensten, verdwijnen. Een verdwijning die in 2001 tot nationale en internationale reacties leidde, was die van een groep jongelui uit Douala. De negen jongens werden op 24 januari 2001 gearresteerd door het *Commandement Operationel* (CO) op verdenking van het stelen van een gasfles in de wijk Bepanda in Douala. De eerste dagen werden zij in detentie bezocht door familieleden. Na 27 januari bleken zij te zijn verdwenen en algemeen wordt aangenomen dat zij zijn geëxecuteerd door het CO. Hun lijken zijn evenwel nooit gevonden. De autoriteiten hebben de arrestatie van de negen bevestigd, maar hebben zich niet uitgesproken omtrent hun verdwijning en waarschijnlijke dood.

De zaak van de 'Bepanda 9' kreeg niet alleen nationaal maar ook internationaal aandacht door acties van de *Action des Chrétiens pour l'Abolition de la Torture* (ACAT). Ook familieleden van de Bepanda 9 bundelden hun krachten en vormden een comité C9 genaamd, dat vanaf eind februari 2001 wekelijks demonstraties organiseerde om aandacht te vragen voor de verdwijning van de jongens (zie ook 2.3).

3.3.9 Buitengerechtelijke executies en moorden

Er zijn geen berichten over politieke moorden in Kameroen maar veiligheidsdiensten maken zich schuldig aan talrijke buitengerechtelijke executies, met name in het kader van de strijd tegen de misdaad (zie ook 2.3 en 3.3.8).

3.3.10 Doodstraf

Kameroen kent de doodstraf voor commune delicten. Volgens het wetboek van strafrecht kan de doodstraf worden opgelegd voor onder meer moord; doodslag met voorbedachten rade; en diefstal met geweld met als gevolg de dood of zware verwondingen. In de twee belangrijkste gevangenissen van Kameroen (Kondengui in Yaoundé en New Bell in Douala) verblijven respectievelijk 21 (13 nog in stadium van beroep) en 18 ter dood veroordeelden. Onbekend is hoe vaak in 2001 de doodstraf is uitgesproken. Voor zover bekend zijn er in de afgelopen tien jaar (inclusief 2002 tot op heden) geen doodvonnissen uitgevoerd. Het is gebruikelijk dat een doodvonnis wordt omgezet in een gevangenisstraf van 25 jaar.³²

3.4 Positie van specifieke groepen

3.4.1 Leden van de oppositie

Met name politiek actieve leden van de oppositie, inclusief journalisten, studenten en mensenrechtenactivisten, lopen het risico slachtoffer te worden van willekeurige arrestatie, bedreiging en geweld (zie ook 3.3, met name 3.3.2). Daarbij is niet zozeer het lidmaatschap van of de positie binnen een bepaalde partij doorslaggevend als wel de mate van politieke activiteit. Voor zover bekend blijven personen die slechts lid zijn van een oppositiepartij gewoonlijk buiten schot. Dit geldt voor leden van de SCNC en SCYL op dezelfde wijze als voor andere oppositiepartijen.

---

³²

Action des Chrétiens pour l'Abolition de la Torture (ACAT)

3.4.2 Etnische groepen

Vele groepen voelen zich achtergesteld door de dominantie van de 'zuiderlingen' (de Beti, Bulu en Bassa) in het publieke leven. Die achterstelling heeft vooral te maken met onvoldoende vertegenwoordiging van die groepen in de regering, in het bestuur, in het leger, binnen de rechtsmacht en bij staatsbedrijven, met de dominantie van de Franse taal en de Franstaligen en met te weinig beschikbare fondsen voor onder andere wegeaanleg, scholenbouw en gezondheidszorg. De achterstelling wordt vooral gevoeld en verwoord door de engelstaligen en de noorderlingen. Recentelijk hebben de gezamenlijke fons (traditionale *chiefs*) van *North West province* een memorandum aan de regering opgesteld over die achterstelling en enkele weken daarvoor hebben 5 oud-ministers uit het noorden hetzelfde gedaan in verband met de achterstelling van de drie noordelijke provincies.

De onvrede over die achterstelling zal pas verdwijnen als de regering ernst gaat maken met de decentralisatie, waar evenwel vooralsnog geen schot in zit.

3.4.3 Vrouwen

Ondanks een grondwettelijke verklaring van gelijkheid onder de wet, ondervinden vrouwen discriminatie met name met betrekking tot opleidingsmogelijkheden, sociale zekerheid, bescherming in familierecht en met betrekking tot traditionele rechtspraktijken. Polygamie is zowel wettelijk als traditioneel toegestaan. Wettelijk kan een echtgenoot zich verzetten tegen de uitoefening van een vrij beroep door zijn vrouw.

Met name de traditionele rechtspraktijk leidt tot discriminatie van de vrouw. Veelal wordt de vrouw daarbij gezien als bezit van haar man, zeker wanneer hij een 'bruidsprijs' aan haar ouders heeft betaald. Wanneer de echtgenoot overlijdt, zal de vrouw veelal gedwongen zijn een broer te trouwen om te voorkomen dat ze alle bezittingen verliest en de bruidsprijs terug moet betalen.

Huiselijk geweld tegen vrouwen is algemeen en wijdverbreid. De wet voorziet niet in adequate maatregelen ter bestraffing van de geweldplegers. Huiselijk geweld is geen wettelijke grond voor echtscheiding.

Vrouwenbesnijdenis (of genitale verminking van vrouwen, *female genital mutilation* ofwel FGM) komt vergeleken met sommige andere (West-)Afrikaanse landen op relatief kleine schaal voor, met name in de provincies Extrême-Nord en South West. FGM is niet wettelijk verboden en wordt uitgevoerd bij pre-adolescent meisjes. Het omvat de zwaarste vorm van FGM, infibulatie. Of men zich aan genitale verminking kan onttrekken hangt af van de regio, de omgeving, de familie en van betrokkene zelf. Op dit moment zijn hieromtrent nog geen specifieke gegevens beschikbaar.

'Hekserij' of 'tovenarij' (*sorcellerie*) komt in alle delen van Kameroen voor, maar met name in het zuiden, oosten en westen. In de overtuiging van de bevolking kan ieder individu (mannen en vrouwen) in principe een *sorcier* inschakelen en evenzo kan iedere man, vrouw of kind slachtoffer worden. *Sorcellerie* wordt met name binnen de eigen etnische groep gebruikt. Het is niet zeker dat men zich veilig voelt voor *sorcellerie* door zich elders in Kameroen (of daarbuiten) te vestigen. Voor de 'gelovige' is *sorcellerie* een realiteit die fysieke schade kan veroorzaken.

De laatste jaren trachten zowel de overheid als nationale ngo's door middel van voorlichting vrouwen bewuster te maken van hun rechten. Er is een ministerie voor Vrouwenzaken dat door middel van een door de regering aangenomen actieplan de positie van vrouwen (en meisjes) in de Kameroense samenleving tracht te verstevigen, onder andere door op lokaal niveau opgezette '*women's empowerment centres*'. Een nationale ngo, de *Association de Lutte contre les Violences faites aux Femmes* (ALVF) organiseerde in 2001 een seminar met betrekking tot (gedwongen) huwelijken van jonge meisjes in Maroua in de provincie Extrême-Nord, waar dit fenomeen veelvuldig voorkomt.

3.4.4 Homoseksuelen

Homoseksualiteit is in Kameroen niet strafbaar, maar het uitvoeren van homoseksuele handelingen (sodomie) wel. In het wetboek van strafrecht is sodomie strafbaar gesteld met een gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar en een geldboete van 20.000 tot 200.000 fCFA. Een enkele keer vinden veroordelingen plaats, zoals onlangs in de provincie Extrême-Nord, waar twee mannen voor sodomie tot respectievelijk tien en achttien maanden gevangenisstraf werden veroordeeld.

3.4.5 Dienstplicht/desertie

Kameroen kent geen dienstplicht. Rekrutering geschiedt op vrijwillige basis vanaf de leeftijd van 18 jaar en is mogelijk tot en met de leeftijd van 22 jaar. Ook vrouwen kunnen beroepsmilitair worden. Rekrutering geschiedt door het uitschrijven van een 'conours', een vergelijkend examen. Toelatingseis is een diploma van de lagere school. Er zijn ook 'conours' voor het middelbare kader en voor officieren.

In afwezigheid van dienstplicht zijn er ook geen wettelijke voorzieningen voor gewetensbezwaarden.

Voor ongeoorloofd verlof van maximaal dertig dagen kan de bestraffing variëren van inhouding van het salaris tot gedwongen arbeid. Ongeoorloofd verlof van

langer dan 30 dagen wordt beschouwd als desertie, waarop in eerste aanleg een gevangenisstraf tot zes maanden staat. Er zijn geen gevallen bekend van desertie.

4 Migratie

4.1 Ontheemden en vluchtelingen

Kameroen is partij bij het VN Vluchtelingenverdrag en het Protocol van 1967 en bij het Vluchtelingenverdrag van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (OAE) (thans Afrikaanse Unie geheten).

Kameroen kent geen ontheemdenproblematiek.

Kameroen is sedert lang een land van eerste opvang voor vluchtelingen uit de regio. Er bevinden zich naar schatting ruim 60.000 vluchtelingen in Kameroen. De vluchtelingen zijn voornamelijk afkomstig uit de buurlanden Tsjaad, Nigeria en de Centraal-Afrikaanse Republiek. Ook uit de Democratische Republiek Congo, Rwanda en Burundi bevinden zich vluchtelingen in Kameroen. Voor de grootste groep vluchtelingen (ruim 41.000 vluchtelingen uit Tsjaad), startte UNHCR in 1999 met (vrijwillige) repatriëring. Eind 2001 bevonden zich nog ongeveer 40.000 Tsjadische vluchtelingen in Kameroen. Overigens wordt een groot deel van hen niet langer als vluchteling beschouwd door UNHCR, aangezien zij al jaren in Kameroen verblijven en niet vrijwillig zijn teruggekeerd naar Tsjaad onder het UNHCR-programma.

Recentelijk zijn met name grote aantallen Foulbé (nomadische) veeboeren vanuit de Nigeriaanse staat Taraba naar Kameroen getrokken, op de vlucht vanwege botsingen met lokale boeren over graasgronden. Hun aantal wordt geschat op 20.000.

UNHCR heeft haar kantoor in Kameroen uit efficiency-overwegingen met ingang van 1 januari 2002 gesloten. Mogelijk wordt het kantoor op korte termijn heropend. Vooralsnog worden de activiteiten verricht vanuit het regionale kantoor in Libreville, Gabon. In Kameroen fungeert het kantoor van het *International Committee of the Red Cross (ICRC)* als liaison.

Het aanvragen van asiel in het buitenland vormt bij terugkeer in Kameroen in beginsel geen aanleiding voor represailles van de kant van de overheid.

4.2 Minderjarigen

Wettelijke bepalingen met betrekking tot meerderjarigheid

De wettelijke leeftijd voor meerderjarigheid in Kameroen is 21 jaar, volgens het burgerlijk wetboek.

Volgens de Grondwet is iedere Kameroener stemgerechtigd vanaf de leeftijd van 20 jaar.

Er bestaat leerplicht in Kameroen tot de leeftijd van 15 jaar. Onderwijs is gratis op staatsscholen. Andere scholen worden financieel gesteund door de overheid. In principe is het onderwijs tweetalig. In de praktijk evenwel is het onderwijs in Franstalig Kameroen Franstalig en in de beide Engelstalige provincies Engelstalig. Er zijn in het lager, middelbaar en beroepsonderwijs wel *écoles bilingues*. Op deze scholen worden lessen niet in twee talen gegeven maar wordt er enkele uren per week les gegeven in het vak Engels (in Franstalig Kameroen) danwel Frans (in Engelstalig Kameroen). Op universitair niveau is de hoofdtal van het onderwijs Frans. Uitzondering hierop is de universiteit van Buea (in Engelstalig gebied) waar het onderwijs in het Engels wordt gegeven. Niet uitgesloten kan worden dat in landelijke gebieden op de lagere scholen in lokale talen les wordt gegeven. In Kameroen is de deelname aan onderwijs het hoogst in het zuidelijke deel en het laagste in het noordelijke deel. In de praktijk is voor meisjes de deelname aan het onderwijs in het hele land gemiddeld minder dan voor jongens. Ondanks de financiële bijdragen die de overheid levert voor het onderwijs, is een schoolopleiding voor velen niet haalbaar vanwege de kosten voor schooluniformen, boeken en (voor middelbaar onderwijs) lesgeld.

Specifieke bepalingen ten aanzien van 16- en 17-jarigen

Kameroen heeft conventie nr. 138 (inzake de minimumleeftijd voor arbeid door kinderen) van de *International Labour Organisation* (ILO) geratificeerd. ILO-conventie 182 (inzake de ergste vorm van kinderarbeid) is getekend maar nog niet geratificeerd.

Kinderarbeid is verboden beneden de leeftijd van 14 jaar. Beneden de leeftijd van 18 jaar mogen kinderen slechts lichte werkzaamheden verrichten en werkgevers zijn verplicht kinderen tot 18 jaar tevens te scholen. Ondanks deze wettelijke bepalingen komt kinderarbeid veelvuldig voor. Met name in grote steden als Yaoundé en Douala komt veel kinderprostitutie voor.

Voor meisjes is de wettelijke minimumleeftijd voor het huwelijk 15 jaar, voor jongens 18 jaar. Dispensatie van de president van de Republiek is mogelijk. In de praktijk komt het evenwel voor dat meisjes zonder dispensatie al op 12-jarige leeftijd huwen of uitgehuwelijkt worden. Ook hebben meisjes met name op het platteland te maken met gedwongen huwelijken. Bij huwelijken wordt gewoonlijk door de echtgenoot een 'bruidsprijs' betaald aan de ouders van het meisje of de vrouw, waardoor het *de facto* voor haar heel moeilijk wordt te scheiden.

Reis- en identiteitsdocumenten

Een identiteitskaart kan in Kameroen worden verkregen vanaf de leeftijd van 18 jaar. Middelbare scholieren beschikken over een schoolkaart (*carte scolaire*) die door alle Kameroense middelbare scholen wordt verstrekt.

Een paspoort kan eveneens worden verkregen vanaf de leeftijd van 18 jaar.

Kinderen worden ingeschreven in het paspoort van hun ouders tot en met de

leeftijd van 17 jaar. Zij kunnen ook, met toestemming van de ouders, een eigen paspoort aanvragen.

Zelfredzaamheid

In het algemeen kunnen minderjarigen als zelfredzaam worden beschouwd zodra zij in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Het feit dat kinderen werken en bijdragen aan het familie-inkomen impliceert niet automatisch dat zij zelfredzaam zijn.

Straatkinderen kunnen als noodgedwongen *de facto* zelfredzaam worden beschouwd.

In de steden werken kinderen meestal in de informele sector als straatverkoper, autowasser en als hulp in de huishouding. Meisjes zijn ook vaak werkzaam als prostituee. Op het platteland beginnen kinderen vaak al op jonge leeftijd mee te helpen.

Opvang

De gebruikelijke opvang van minderjarigen die niet langer opvang hebben bij de ouders is de grootfamilie (broers en halfbroers, zussen en halfzussen, grootouders, ooms en tantes, tweede vrouwen van de vader, et cetera). Op het platteland is ook opvang binnen de dorpsgemeenschap niet uitgesloten. In hoeverre families bereid zijn tot deze opvang hangt vooral af van de leeftijd van de minderjarige en diens financiële draagkracht. Opvang tot de leeftijd van vijftien jaar is heel gebruikelijk, maar daarboven veel minder. De grote steden Douala en Yaoundé kennen straatkinderen, vooralsnog op beperkte schaal (schattingen van aantallen variëren van 50 tot 200 per stad). Het merendeel van die straatkinderen komt uit de drie noordelijke provincies. Daarnaast zijn er straatkinderen uit Tsjaad en de Centraal-Afrikaanse Republiek. Het aantal straatkinderen uit andere provincies van Kameroen is verwaarloosbaar.

Voorafal ngo's, al dan niet op kerkelijke leest geschoeid, bekommeren zich om de opvang van minderjarigen. Overheidsopvanghuizen zijn er zeer weinig. In Yaoundé bevindt zich het *Center for Helpless Children*, opgezet door het ministerie van Sociale Zaken, dat opvang biedt aan verlaten en mishandelde kinderen. De ngo-opvang is vooral bedoeld voor wezen en straatkinderen tot en met vijftien jaar. Voor de leeftijdscategorie daarboven bestaan nauwelijks opvangmogelijkheden.

De laatste jaren is het verschijnsel van kinderhandel in en vanuit Kameroen toegenomen. Oorzaken zijn naast traditionele gewoonten onder andere de toegenomen werkloosheid en daarmee grotere armoede, gebrek aan onderwijs, toegenomen individualisering en de trek naar de grote steden. Overigens is het aandeel grensoverschrijdende kinderhandel vanuit Kameroen veruit lager dan het aandeel grensoverschrijdende kinderhandel door en naar Kameroen.

In de strijd tegen kinderhandel beschikt Kameroen over adequate wetgeving en de overheid stelt zich actief op. Binnen de overheid is men zich evenwel niet op alle niveaus in gelijke mate bewust van het probleem. Voorts ontbreken de noodzakelijke fondsen om de kinderhandel daadwerkelijk grootschalig aan te pakken. Nationale ngo's zijn in beperkte mate betrokken bij de strijd tegen kinderhandel.³³

4.3 Opvang in de regio

Het aantal vluchtelingen uit Kameroen bedroeg volgens UNHCR eind 2001 ongeveer 2.700; niet bekend is waar dezen zich bevinden. Er is geen terug- en overname-overeenkomst tussen Nederland en Kameroen of enig land in de regio.

4.4 Activiteiten van internationale organisaties

Vele VN-organisaties zijn in (geheel) Kameroen werkzaam, waaronder UNDP, ILO, UNICEF, WHO, FAO en WFP. De omvang van de activiteiten van de internationale organisaties in Kameroen is echter beperkt.

UNHCR is niet langer vertegenwoordigd in Kameroen, maar zal mogelijk binnenkort zijn kantoor in Yaoundé heropenen. De activiteiten zijn vooralsnog overgedragen aan het regionale UNHCR-kantoor in Gabon, en voor de praktische uitvoering wordt gebruik gemaakt van de diensten van het ICRC in Kameroen. Kameroen maakt deel uit van een initiatief van UNICEF ter bestrijding van kindersmokkel in Afrika ten zuiden van de Sahara.

UNHCR houdt zich slechts zeer incidenteel en op individuele basis bezig met gefaciliteerde terugkeer van Kameroense vluchtelingen.

UNHCR heeft geen principiële bezwaren tegen gedwongen terugkeer van uitgedroefde asielzoekers, mits hun relaas op zorgvuldige wijze is beoordeeld.

4.5 Beleid van andere Europese landen

In 2001 werden de meeste Kameroense asielverzoeken ingediend in Duitsland (923), het Verenigd Koninkrijk (443), Frankrijk (415) en Nederland (332).

Denemarken

In 2001 vroegen 25 personen van Kameroense nationaliteit asiel aan. Er zijn geen categorieën asielzoekers die een verhoogd risico op vervolging lopen. Uitgedroefde Kameroense asielzoekers zijn verwijderbaar.

³³

UNICEF, *Child trafficking in Sub-Saharan Africa, Country Report Cameroon (2001)*

Duitsland

In de eerste vier maanden van 2002 werden 390 asielaanvragen ingediend. Er zijn geen categorieën asielzoekers die een verhoogd risico op vervolging worden geacht te lopen. Ieder geval wordt op zijn eigen merites bekeken. Uitgeprocedeerde Kameroense asielzoekers worden verwijderd.

Ierland

In 2001 vroegen 144 personen van Kameroense nationaliteit asiel aan. Er zijn geen categorieën asielzoekers die een verhoogd risico op vervolging lopen. Uitgeprocedeerde Kameroense asielzoekers zijn verwijderbaar.

Frankrijk

Er zijn geen categorieën asielzoekers die een verhoogd risico op vervolging lopen. Ieder geval wordt op zijn eigen merites bekeken. Over verwijderingen naar Kameroen zijn geen gegevens bekend.

Verenigd Koninkrijk

Er zijn geen categorieën asielzoekers die een verhoogd risico op vervolging lopen. Uitgeprocedeerde Kameroense asielzoekers worden verwijderd.

5 Samenvatting

Kameroen is een relatief stabiel land met een sterk gecentraliseerd gezag. De macht van president Biya is stevig verankerd en door de vele aan hem toegekende bevoegdheden is zijn invloed op de Kameroense samenleving groot. Het land kent pas sedert 10 jaar een meerpartijstelsel, hetgeen in de politieke verhoudingen in Kameroen nog steeds merkbaar is. Bij de verkiezingen voor gemeenteraad en parlement van juni 2002 heeft de regeringspartij RDPC een overweldigende overwinning weten te behalen. Leger, politie en veiligheidsdiensten staan ten dienste van de president om zijn greep op samenleving en politiek te behouden en door intimidatie de aanwezige oppositie te ontkrachten. De oppositie is bovendien intern sterk verdeeld en niet bij machte een aanzienlijk aandeel van de Kameroense bevolking voor zich te winnen. Met name de radicale, op afscheiding van het Engelstalige deel van Kameroen gerichte, oppositie heeft zich in een geïsoleerde positie gemanoeuvreerd.

Kameroen wordt geplaagd door criminaliteit en corruptie. De wijze waarop de overheid de criminaliteit tracht te bestrijden, en het soms excessieve geweld dat daarbij in de afgelopen jaren werd gebruikt, kwam haar op nationale en internationale kritiek te staan. De strijd tegen de corruptie heeft nog nauwelijks zichtbaar resultaat opgeleverd.

De staat van dienst van Kameroen op het gebied van de mensenrechten is onverminderd slecht. Politie, gendarmes, leger en veiligheidsdiensten worden ingezet om daar waar in de optiek van de overheid nodig, de orde te herstellen en eventuele oppositionele activiteiten te onderdrukken. Slechts heel af en toe worden plegers van mensenrechtenschendingen vervolgd, meestal na (publicitaire) druk van buiten.

Gezien organisatie en functioneren van de veiligheidsdiensten kan men zich niet in alle gevallen onttrekken aan negatieve aandacht van de Kameroense autoriteiten door zich elders in het land te vestigen. Met name bij (her)vestiging in kleine gemeenschappen en/of in het geval men zich politiek of anderszins (door rijkdom, door culturele activiteiten, enzovoort) profileert, is het risico van negatieve aandacht niet uitgesloten.

Het aanvragen van asiel in het buitenland vormt bij terugkeer in Kameroen in beginsel geen aanleiding voor represailles van de kant van de overheid.

De wettelijke leeftijd voor meerderjarigheid in Kameroen is 21 jaar. In het algemeen kunnen minderjarigen als zelfredzaam worden beschouwd zodra zij in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. De gebruikelijke opvang van minderjarigen die niet langer opvang hebben bij de ouders is de grootfamilie. Opvang tot de leeftijd van vijftien jaar is heel gebruikelijk, maar daarboven veel minder.

Vele VN-organisaties zijn in (geheel) Kameroen werkzaam. De omvang van de activiteiten is echter beperkt.

In geen van de ons omringende landen worden speciale risico-categorieën onderscheiden die vaker voor vluchtelingen in aanmerking worden gebracht. In Denemarken, Duitsland, Ierland en het Verenigd Koninkrijk zijn afgewezen Kameroense asielzoekers verwijderbaar.

Ook UNHCR ziet geen beletselen voor terugkeer, na een zorgvuldige individuele procedure.

I Bijlage Literatuur

Amnesty International, Report 2002 Cameroon

CIA, The World Factbook, 2001

Constitution du Cameroun, Loi no. 96-06 du 18 janvier 1996 portant révision de la Constitution du 2 juin 1972

Danish Immigration Service, Report on fact-finding mission to Cameroon, Copenhagen, December 2001

Economist Intelligence Unit, Country Profile 2001 Cameroon
Economist Intelligence Unit, Country Reports Cameroon

Europa Publications, Regional Surveys of the World, Africa South of the Sahara, Cameroon (2002)

IISS, The Military Balance 2001

Transparency International, The 2001 Corruption Perceptions Index

U.K. Home Office, Cameroon Assessment, April 2002

UNDP, Human Development Report, 2002

UNICEF, Child trafficking in Sub-Saharan Africa, Country Report Cameroon (2001)

U.S. Department of State, Background Notes: Cameroon, December 1999

U.S. Department of State, Cameroon, Country Reports on Human Rights Practices 2001, March 2002

Persbureaus/weekbladen/internetsites:

- AFP
- Daily Trust (Nigeria)
- IRIN
- Jeune Afrique Economie
- Reuters
- <http://www.ethnologue.com>
- <http://www.icj-cij.org>

II   Bijlage   Kaart van Kameroen

III   Bijlage   Actieve politieke partijen

Liste des partis politiques légalisés au 4 octobre 2000

- * * 1 Rassemblement Démocratique du Peuple Camerounais (RDPC) 1985, Yaoundé Paul Biya
- * * 2 Union des Populations du Cameroun (UPC) 12/2/1991, Douala Dicka Akwa
- * * 3 Social Democratic Front (S.D.F.) 10/91, Bamenda Ni John Fru Ndi
- 4 Démocratie Intégrale du Cameroun (DIC) 12/2/91, Douala Gustave Essaka
- 5 Rassemblement pour l'Unité nationale (R.U.N.) 11/3/91, Yaoundé Soukham François
- 6 Liberal Democratic Party devient Liberal Democratic Alliance (L.D.P./L.D.A.) 11/3/91, Bata Oberson Gabriel
- * 7 Union des Forces démocratiques du Cameroun (U.F.D.C.) 1er/3/91, Yaoundé Hameni Mbaleu Victorien
- 8 Parti républicain du Peuple camerounais (P.R.P.C.) 1er/3/91, Bonoua Ateba Ngou André
- 9 Parti socialiste démocrate (P.S.D.) 25/3/91, Douala Nsimé Mbongo Joseph
- 10 Union des Républicains du Cameroun (U.R.C.) 25/3/91, Douala Kouamé Béné Ernest
- * * 11 Union nationale pour la Démocratie et le Progrès (U.N.D.P.) 25/3/91, Yaoundé Bello Boute Magari
- 12 Parti des Démocrates camerounais (P.D.C.) 5/3/91, Yaoundé Di Mbida Louis Tobie
- 13 Congrès panafricain du Cameroun (C.P.C.) 5/3/91, Douala Nsouki Tchokouapo
- 14 Action sociale démocratique du Cameroun (A.S.D.C.) 5/3/91, Maroua El Hadj Sadio Saïd Sidan
- * * 15 Union démocratique du Cameroun (U.D.C.) 26/4/91, Yaoundé Adouss Ndim Njaya
- 16 People's Action Party (P.A.P.) 26/4/1991, Kumba Victor Makwelle Ngoh
- 17 Parti socialiste unifié (P.S.U.) 26/4/91, Douala Sotefone Daniel
- 18 Mouvement social pour la Nouvelle Démocratie (M.S.N.D.) 3/5/91, Douala Yondo Mandengar Black
- 19 Cameroon National Party qui devient Cameroon National Democratic Party (C.N.P. - C.N.D.P.) 3/5/91, Bamenda Alhadiji Tita Fomkong
- 20 National Democratic Party fusion avec le LDP qui devient L.D.A. (N.D.P.) 3/5/91, Bata Fouang Henry
- 21 Parti socialiste camerounais (P.S.C.) 3/5/91, Douala Ntch Ntch Apollinaire Guillaume
- * 22 Parti de la Solidarité du peuple (S.P.) 15/5/91, Yaoundé Ngouo Woungly Massaga
- 23 Union social démocrate qui devient l'Union pour la Patrie et la Solidarité (USD - UPS) 4/6/91, Yaoundé Jean-Pierre Mbele
- 24 Alliance camerounaise pour le Progrès et l'émancipation des Déshérités qui devient Union pour la République (A.C.F.E. - U.F.R.) 4/6/91, Yaoundé Bohin Bohin Augustin
- 25 Alliance pour la Démocratie et le Progrès du Cameroun qui devient Alliance pour la Démocratie et le Développement du Cameroun (A.D.P.C.) 4/6/91, Garoua (Abeobakar Koko) Garga Haman
- 26 Parti de l'Alliance libérale (P.A.L.) 10/6/91, Douala Bedrigui Clément
- 27 Parti progressiste camerounais (P.P.C.) 10/6/91, Yaoundé Baha Jean
- 28 Convention libérale (CL) 10/6/91, Douala Pierre Flambeau Ngyap
- 29 Union des Initiatives pour l'Étente nationale (U.I.E.N.) 10/6/91, Douala Tchomo Djanen Blaïre
- 30 Démocrates authentiques du Cameroun (D.A.C.) 4/7/91, Yaoundé Ayissi Ntama Jean Baptiste
- 31 (Parti des Fournis) qui devient People's Democratic Front (PDF) 8/7/91, Yaoundé Boo David Dieudonné
- 32 Cameroon Ideological Party (CIP) 8/7/91, Maroua Oben Isaac Enou
- 33 Nationalisme des Pacificistes du Cameroun pour le Bien Être et l'Unité réelle contre les Souffrances des Humains (NPC/BUSH) 30 juillet 1991, Bafoussam Mourofo Jean
- 34 Parti ven pour la Démocratie au Cameroun (PVBC) 30 juillet 1991, Douala Pogoum Justin Aimé
- 35 Parti national pour le Progrès (PNP) 30 juillet 1991, Douala Anta Gounguy
- 36 Mouvement progressiste (MP) 23 août 1991, Douala Ekindi Jean Jacques
- 37 (Union nationale du Peuple camerounais) qui devient Action pour le Redressement National (U.N.P.C. - A.R.N.) 23 août 1991, Douala Ngamibo Mahaman
- 38 Regroupement des Forces nationalistes (RFN) 23 août 1991, Douala Polog Richard
- 39 Regroupement des Démocratiques (RFP) 23 août 1991, Yaoundé Ena Ota
- 40 Cameroon Liberal Congress (CLC) 23 août 1991, Bamenda Taloh Nguangoh
- 41 Mouvement pour la Justice et les Libérés (MJL) 23 août 1991, Yaoundé Tsongui François Xavier
- * * 42 Mouvement démocratique pour la Défense de la République (MDR) 9 octobre 1991, Yaoundé Dakole Daissala
- 43 Mouvement patriotique camerounais (MPC) 9 octobre 1991, Douala Ali Adem Arab
- 44 Front uni du Cameroun (FUC) 9 octobre 1991, Douala Njeunga Jean
- 45 Mouvement pour le Progrès de la République (MPR) du 9 octobre 1991, Yaoundé Fosti Njeunkeu Zacharie
- 46 Mouvement des Paysans camerounais (MDPC) 9 octobre 1991, Eufka Matip Libam Henri
- 47 Rassemblement camerounais pour la République (RCR) 23 octobre 1991, Bandjoun Wambo Samat
- 48 Parti Ouvrier unifié du Cameroun (POUC) 23 octobre 1991, Yaoundé Bizolé Dieudonné
- 49 Parti socialiste autonome (PSA) 29 octobre 1991, Douala Dittoum David
- 50 Défi de l'Environnement camerounais (DEC) 18 novembre 1991, Yaoundé Ntch Ntch
- 51 Parti social démocrate camerounais (P.S.D.C.) 2 décembre 1991, Bafoussam Tokou Jean Michel
- 52 Mouvement innovateur du Peuple africain (MORPA) 9 décembre 1991, Douala Tegu Joseph Ledoua
- 53 (Parti populaire pour l'évolution de la Liberté et de la Démocratie) qui devient Union des Progressistes Kats (PPELD-UPK) du 26 décembre 1991, Douala (Richard Nyodog)
- 54 Union pour la Bienveillance du Cameroun (UBC) 26 décembre 1991, Yaoundé Bekanda Alexandre
- 55 Cameroon People's Party (CPP) 26 décembre 1991, Yaoundé Tita Samuel Fou
- 56 Alliance nationale camerounaise (ANC) 31 décembre 1991, Yaoundé Baba Youssoufa
- 57 Union sociale camerounaise (USC) 31 décembre 1991, Yaoundé Nicole Okala
- 58 Front patriotique de Libération du Peuple (FFLP) 31 décembre 1991, Yaoundé Mbeada Arsène Samat
- 59 Démocratie de la République nouvelle (DRN) 6 janvier 1992, Yaoundé Otiaga Dominique
- 60 Espoir du Peuple camerounais (EPC) du 6 janvier 1992, Ngaoundéré Nkame Biya Emmanuel
- 61 Mouvement d'Action pour la Libération et le Panafricanisme Qui devient Mouvement des Démocrates et Indépendants (M.A.I.) du 6 janvier 1992, Douala Kanga Fiene
- 62 Parti des Gouvernés et Paysans camerounais (POPC) du 6 janvier 1992, Yaoundé Amega Adolphe
- 63 Rassemblement national pour la Démocratie et le Développement (RNDD) du 7 janvier 1992, Douala Oweza Paul
- 64 Union nationale démocratique (UND) du 7 janvier 1992, Yaoundé Ouba Bala
- 65 Rassemblement pour la Patrie (RAP) du 7 janvier 1992, Douala Ntch Ntch Jean Michel
- 66 Unité nationale (UN) du 16 janvier 1992, Douala Fosso Ayisa
- 67 Union démocratique des Patriotes camerounais (UDPC) du 31 janvier 1992, Yaoundé Toubeni Joseph
- 68 The Conservative Republican Party (CRP) du 8 février 1992, Limbe Samuel Oben Bessing
- * 69 Mouvement pour la Démocratie et le Progrès (MDP) du 13 mars 1992, Yaoundé Samuel Eboua
- 70 Congrès républicain (CR) du 26 mars 1992, Bafoussam Nimanaye Hernade
- 71 Révolution camerounaise du Peuple uni (RCPU) 6 octobre 1992, Ngaoundéré Abba Abeobakar
- 72 Front de Solidarité nationale (FSN) du 16 décembre 1992, Douala Pabini Garingo Zaché
- 73 Parti pour le Progrès des Jeunes (PPJ) du 16 décembre 1992, Yaoundé Bi d i Jules
- 74 Front national du Salut populaire pour la Réconciliation (FNSPR) 28/12/1992, Douala Moe Biboum Dieudonné
- 75 Union démocratique et Intermelle universelle (UDIUI) 12 février 1993, Yaoundé Ossa Abogo
- 76 Force du peuple camerounais (FPC) 22 février 1993, Yaoundé Maïanga Ntchobé Gay Roger
- 77 Mouvement des Démocrates sociaux (MDS) 27 février 1993, Douala Boston Njaya Alidou
- 78 Forum des Patriotes et Démocrates du Cameroun (FPDC) 28 mars 1993, Garoua Pogue Jean-Jacques
- 79 (Unité) Democratic Front qui devient United Democratic Party (UDF) 2 avril 1993, Bamenda El Hadj Lawan Bako
- 80 Front national pour le Redressement (FNR) 27 avril 1993, Maroua Wastie Wassouli
- 81 Front uni de la Solidarité (FUS) 1er juillet 1993, Douala Tonya Lanta

(suite en page 4)

Liste des partis politiques légalisés au 4 octobre 2000

(suite)

- 82 Front démocratique révolutionnaire (FDR) 5 août 1993, Yaoundé Clinga Cyprien
- 83 Mouvement pour la Libération de la Jeunesse camerounaise (MLJC) 5 août 1993, Essika Tina Dieudonné
- 84 Front populaire (FP) 06/08/1993, Yaoundé Dine Charles R.
- 85 Option nationaliste pour le Développement et la Démocratie (OND) 9 septembre 1993, Yaoundé Saljimo
- 86 Rassemblement patriotique pour le Salut (RPS) 23 septembre 1993, Edéa Linje
- 87 Parti des Démocrates progressistes camerounais (PDPC) 22 septembre 1993, Yaoundé Mama Etogo François
- 88 Rassemblement des Patriotes républicains (RPR) 13 octobre 1993, Yaoundé Dizié Edohe F.
- 89 Jeunesse Un Peuple camerounais unifié (JUPC) 26 octobre 1993, Douala Messos Meli - Albert
- 90 Parti communiste du Cameroun (PC) 27 novembre 1993, Yaoundé Ngariki J. Pierre
- 91 Front national patriotique camerounais (FNPC) 24 novembre 1993, Douala Karlem
- 92 Union des Ecologistes du Cameroun (UEC) 13 décembre 1993, Yaoundé Kangang François Marie
- 93 Parti national pour la Libération (PNP) 10 janvier 1994, Yaoundé Nfouo Ahané Laurent
- 94 Union populaire des Démocrates camerounais (UPDC) 12 avril 1994, Yaoundé Minkof Vincent
- 95 Parti populaire panafricainiste (PPP) 4 avril 1994, Yaoundé Bomba Hubert
- 96 Parti pour le Progrès de la Démocratie (PPD) 4 mai 1994, Yaoundé Ambassa B. Paul
- 97 Front camerounais (F.D.P) 19 juillet 1994, Douala Tankwe Nya Bernard
- 98 Alliance démocratique pour la Solidarité (A.D.S) 19 août 1994, Mbangwa Messa Philippe Adonis
- 99 Front démocratique populaire (FDP) 17 août 1994, Douala Foudjan Nganté
- 100 Union des Démocrates libéro-hannariens (U.D.L.H) 5 octobre 1994, Bafia Ngon à Ziem
- 101 AHOM d'Africa (A.D.A) 26 octobre 1994, Kumba Ndon Walter W.
- 102 Union des Communistes progressistes (U.C.P) 24 janvier 1995, Yaoundé Biyaga Mouscard
- 103 Mouvement africain pour la nouvelle indépendance et la Démocratie (MANIDEM) 3 mars 1995, Douala Ekane Aricet
- 104 Union des Forces nouvelles (U.F.N) 8 mars 1995, Yaoundé Ngujio Joseph
- * 105 Parti d'Action paysanne (PAP) 8 mars 1995, Messa Yaoundé Wand'a Justia
- 106 Social Democratic Party (S.D.P) 17 mars 1995, Yaoundé Mine Ngichou
- 107 Mouvement national (M.N.) 7 avril 1995, Yaoundé Ake Ousana Max
- 108 Front démocratique du Peuple (F.D.P) 12 avril 1995, Douala Djoungue Emile
- 109 Parti de la Reconnaissance de Peuple (PARENA) 5 mai 1995, Yaoundé Etoh Dieudonné
- 110 Mouvement patriotique de la Jeunesse camerounaise (MPJC) 18 mai 1995, Yaoundé Nkanga Didier
- 111 Parti révolutionnaire africain pour la Démocratie et l'intégration économique et sociale (PARADIES) 1 2 juillet 1995, Abang-Mbang Mbida Vincent
- 112 Union des Démocrates pour le Travail au Cameroun (UDT) 12 juillet 1995, Douala Kaméni Djomen Dieudonné
- 113 Parti des Socialistes démocrates pour le Redressement du Cameroun (PSR) 19 juillet 1995, Douala Bamai Jacques
- 114 Front patriotique national (FPN) 29 août 1995, Yaoundé Ngond Mbang Bésoh
- 115 Mouvement des nouveaux Démocrates (MONODE) 31 août 1995, Yaoundé Ndi Bésoh
- 116 Parti démocrate camerounais innové (PDCI) 31 août 1995, Garoua Boubakary Sidik
- * 117 Alliance nationale pour la Démocratie et le Progrès (ANDP) 31 août 1995, Yaoundé Hamadou Moustapha
- 118 Forum des Socialistes démocrates (FORUM) 22 septembre 1995, Yaoundé M. Siga Asanga
- 119 Parti unifié républicain (P.U.R.) 27 septembre 1995, Yaoundé M. Ake Narcisse
- 120 Parti populaire du Cameroun (Le P.P.C) 9 octobre 1995, Bafang Foudjo Fimo Elic
- 121 Ralliement au Changement pour la nouvelle République (R.C.N.R.) 12 octobre, Yaoundé Ngrubene Ferdinand
- 122 Front patriotique pour la Reconnaissance du Cameroun (FFRC) 1er novembre 1995, Yaoundé Egarou Njogo
- 123 Rassemblement démocratique du Peuple sans Frontière (R.D.P.F.) 22 novembre 1995, Duchang Ndoumoua Antoine
- 124 Mouvement démocratique de Conscience nationale (M.D.C.N.A) 31 1995, Yaoundé Doffin Bruno
- 125 Mouvement national pour le Progrès du Cameroun (M.N.P.C) 1995, Yaoundé Mbulumbe
- 126 Parti pour la Promotion du Capitalisme humanisé (P.C.H) 6 mars 1996, Yaoundé Kanyang Emmanuel
- 127 Parti libéral démocrate (P.L.D.) 18 juin 1996, Bayangon Liapre Jean Robert
- 128 Union pour la nouvelle Démocratie (U.N.D) 19 juillet 1996, Yaoundé Mbang Thaddée
- 129 Parti de Légalité dans la Légalité et le Respect des Droits de l'Homme (P.E.L.R.D.H) 30 septembre 1996, Yaoundé Njoug Albert
- 130 Mouvement pour le Développement et la Démocratie (M.D.D.) 31 octobre 1996, Okala Mvogo Léopold Marc
- 131 Mouvement de la Fraternité nationale (M.F.N) 5 novembre 1996, Yaoundé Ketchiemen Paul Denis
- 132 Union des Populations africaines (U.P.A) 27 décembre 1996, Yaoundé Kangang Hubert
- 133 Parti libre démocrate camerounais (P.L.D.C) 15 janvier 1997, Douala Tapa Abraham
- 134 Rassemblement des Travailleurs pour le Développement (R.T.D.) 15 janvier 1997, Yinkadoma Ali
- 135 Potentiel humain (PH) 15 janvier 1997, Bafoussam Kougue Tchetchou Déité
- 136 La Nationale 27 janvier 1997, Eholowa Eyinga Abel
- 137 Union nationale (U.N) 27 janvier 1997, Bafia Fran Gilbert Théophile
- 138 Cameroon People's National Convention (C.P.N.C) 17 février 1997, Limbé Mvoba Sakwe Tobias
- 139 La Coordination des Forces alternatives (La C.F.A) 3 mars 1997, Douala Mine Eteki-Obale
- 140 Mouvement de la Jeunesse camerounaise (M.J.C) 3 mars 1997, Douala Tchekouza Flabert
- 141 Parti du peuple démocrate (P.P.D) 12 mars 1997, Douala Souh Lazac BP 1055 Douala
- 142 Organisation des jeunes Libérateurs de Peuple camerounais (O.J.L.P.C) 31 mars 1997, Douala Fankou David
- 143 Parti pour le Progrès social et économique (P.P.S.E) 31 mars 1997, Bessou Dr. Mbeke Akanda
- 144 Action des Jeunes pour le Changement (A.J.C) du 15 avril 1997, Douala Minkop Michel
- 145 Union pour le Redressement économique du Cameroun (UREC) 15 avril 1997, Douala Njomon Léopold Séverin
- 146 Union camerounaise des Efficaces (UCE) 21 avril 1997, Yaoundé Foté Pierre
- 147 Reforme Party 28 juillet 1997, Douala Aghe Asin Emmanuel
- 148 Action pour la Méritocratie et l'Égalité de chances (A.M.E.C) 28 juillet, Yaoundé Dr Joseph Tobi Owono
- 149 Labour Democratic Party (LDP) 15 septembre 1997, Moundé Akrochong Samuel Beck
- 150 Action démocratique des Sauveteurs Transporteurs et Commerçants du Cameroun (A.D.S.T.C) 15 septembre 1997, Douala Waflo Albert
- 151 Congrès national camerounais (C.N.C) 19 septembre 1997, Yaoundé Taneghi Boniface
- 152 Mission absolue et seryine (M.A.S) 22 septembre 1997, Garoua Kene Wangue
- 153 Mouvement des Bénévoles africains qui devient Mouvement social démocrate (M.B.A. - S.D.M) 30 décembre 1997, Bafoussam - Yaoundé Takndjoug Mahamadou Soweyman
- 154 Groupe démocratique camerounais (G.D.C) 5 janvier 1998, Yaoundé Okah Bekhi Bernard
- 155 Rassemblement des Forces écologiques pour la Relance de l'Économie (R.F.E.R.E) 14 janvier 1998, Yaoundé Bessing
- 156 Dynamique pour la Renaissance nationale (La DYNAMIQUE) 12 février 1998, Douala Albert Dvingang
- 157 Unité pour la Démocratie et le Progrès social au Cameroun (UDPSC) 29 juin 1998, Douala M'ala Boussou
- 158 One Cameroon (O.C) 29 juin 1998, Douala Mvya Bekh François
- 159 Mouvement des Ecologistes camerounais (MEC) 2 septembre 1998, Douala Nje Fritz Pierre
- ** 160 Mouvement pour la Libération et le Développement du Cameroun (MLDC) 15 décembre 1998, Edéa Yondo Muel
- 161 Force sociale démocratique (FSD) 12 février 1999, Yaoundé Nana Jean Pierre
- 162 Parti républicain social du Cameroun (PRS) 10 mai 1999, Yaoundé Manguet Lambert Marc
- 163 Parti démocrate socialiste (PDS) 4 mai 2000, Bafoussam Tekan Jean Michel
- 164 Mouvement de la Jeunesse écologiste du Cameroun (M.J.E.C) 19 mai 2000, Essika Biling Théophile Alain Justin
- 165 Parti Social Républicain (PSR) 5 juin 2000, Douala Mvaya Koungou Blaise
- 166 Social Liberal Congress (S.L.C) 13 juin 2000, Malyka Bata Dr. Nyanou George Olyhina
- 167 Jeunesse socialiste pour la Démocratie (JSD) 07/2000, Yaoundé M. Myrthe Niyeme Michel
- 168 L'Union socialiste pour le Progrès (USP) 4/10/2000, Yaoundé M. Mivoh Mhepe Daniel

N.B. * = Partis représentés uniquement dans les conseils municipaux
 ** = Partis représentés dans les conseils municipaux et à l'Assemblée nationale

